

# Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

## Kanttekeningen bij tien jaar Pretoriaanse Probation

Naar men weet werd het woord Probation ontleend aan de Engelse taal die het voordien uit het oude Frans had getrokken.

Het betekent o.a. volgens de memorie van toelichting bij het wetsontwerp van 29 oktober 1956 betreffende de probation, een behandelingsmethode van de delinquenten, die er in bestaat, mits bepaalde voorwaarden, ofwel de uitspraak van de gevangenisstraf ofwel de tenuitvoerlegging ervan op te schorten.

Tussen deze maatregel en de in 1888 ingevoerde voorwaardelijke veroordeling bestaat een essentieel verschil; wij voegen er dadelijk aan toe dat de eerste zwaarder en strenger is dan de tweede.

Immers wordt de veroordeling met uitstel van uitvoering als niet bestaande geacht indien de veroordeelde geen nieuwe veroordeling oploopt binnen de door de rechter bepaalde termijn.

Om het uitstel te genieten hoeft de veroordeelde slechts één enkele verplichting na te komen — de nuances van de wet van 1888 en deze van de wet van 14 november 1947 laat ik hier opzettelijk ter zijde — te weten : niet opnieuw veroordeeld worden binnen de gestelde termijn.

Het is beslist eenvoudig en gemakkelijk maar laat ons een ogenblik nagaan hoe de zaken zich in de werkelijkheid voordoen.

Na de zitting gaat de voorwaardelijk veroordeelde naar huis terug. Hij ontmoet er opnieuw zijn vroegere burens, dezelfde vrienden, hetzelfde wellicht ontwrichte familieverband. Doordat hij in dezelfde straat blijft wonen vertoef hij andermaal in hetzelfde gezelschap, hetzelfde werk- en ontspanningsmidden als vóór zijn veroordeling. Kortom, ofschoon hij mede wegens het criminogeen midden waarin hij leefde tot de delinquentie werd gebracht, heeft de voorwaardelijke veroordeling generlei wijziging in dit midden bevorderd.

Zij heeft slechts één nieuwe factor bijgebracht : in de vrees voor de intrekking van het uitstel moet de veroordeelde toereikende krachten vinden om zijn levensmidden te veranderen. Mitsdien mag hij alleen van zichzelf, van zijn werkzaamheid, zijn wilskracht, de vastheid van zijn karakter, zijn verstand en ook wel eens van het toeval heil verwachten.

Maar de ergste mislukking dreigt zodra de vrees voor het verval van de schorsing niet volstaat om hem, alle goede voornemens ten spijt, de vereiste kracht in

te blazen om ofwel zijn persoonlijkheid trachten te veranderen (ter genezing van zijn beroepsonvastheid, of zijn onmacht om zich aan het familiaal of sociaal milieu aan te passen) ofwel een andere levenswijze te kiezen die hem niet langer aan de delinquentie blootstelt.

Naar men ziet, schiet het systeem te kort, doordat de veroordeelde dadelijk na de rechterlijke beslissing aan zijn lot wordt overgelaten. Zijn contact met de justitie, dat het heilmiddel moest zijn, is ten andere zeer gering, meestal te arm aan menselijke betekenis, en bovendien te vluchtig.

De probation daarentegen legt het er vooral op aan deze leemte te vullen. De veroordeelde blijft niet op zichzelf aangewezen maar wordt actief behandeld door middel van toezicht, voorgedij, in één woord, door preventief hulpbetoon. Opdat hij niet zou hervallen, zal iemand speciaal tot taak hebben de delinquent te helpen om de oorzaken van misdadigheid zowel de objectieve als de subjectieve, uit te schakelen.

Derhalve zal het gedrag van de veroordeelde nauwlettend worden gadegeslagen en zal de rechter nadere regelen tot toepassing van het toezicht bepalen, daarbij rekening houdend met elk afzonderlijk geval. Hiermee is het er alleen om te doen de delinquent te binden « aan een levenswijze waardoor hij hervalling kan voorkomen ».

In plaats van de veroordeelde na het vonnis aan zijn lot over te laten, zal de maatschappij thans concrete middelen zoeken om aan de hand van een passende behandeling zijn reclassering te bewerken.

De overheid wil niet langer alleen maar straffen, ook niet de delinquent een kans te geven om, althans gedeeltelijk, door middel van de gewone schorsing, aan de gevolgen van de straf te ontkomen; zij beoogt niet de abstracte vergelding van een anti-sociale daad; zij wil de persoonlijkheid van de delinquent in aanmerking nemen en zich inspannen om hem individueel en krachtig te behandelen. De probation doet bij de verdachte een bewustwording ontstaan die dieper reikt dan de klassieke vervolgingen. Zij werpt een scherp licht op de betekenis van de persoonlijke verantwoordelijkheid waarop de reclassering voornamelijk moet steunen.

Het gaat er niet meer om een straf — dit is het werk van een vreemde — te ondergaan en zich zo weinig mogelijk daaraan bloot te stellen. Thans komt het er

op aan, zich voor zijn eigen heil in te zetten, persoonlijk — meestal zeer hard — aan de verbetering van zijn eigen ik mee te werken.

Waar de voorwaardelijke veroordeling als hoofddoel had de verderfelijheid van weinig talrijke korte gevangenisstraffen tegen te gaan, heeft de probation bovendien als uitwerking beterschap te brengen zonder vrijheidsberoving.

De probation laat de delinquent in zijn sociaal milieu terwijl hij als 't ware zijn straf uitboet. Daardoor verleent zij het reusachtig voordeel de gestrafte niet uit zijn familiaal-, beroeps- en sociaal verband te rukken maar die banden, waaruit elk individu gegroeid is, integendeel bij haar werking te betrekken.

Ten slotte — en dit is een niet te versmaden voordeel — zijn er voor de schatkist veel minder kosten verbonden aan een probation dan aan een vrijheidsstraf.

In Boston werd het systeem van de probation reeds in 1878 wettelijk bekrachtigd en sedertdien vond het ingang in de meeste staten van Amerika. In Engeland bestaat het sedert meer dan een halve eeuw, vooral sedert de wet « Probation of Offenders Act » van 1907.

Op het Europese vasteland heeft het Federaal Zwitsers Wetboek naar dit voorbeeld een stelsel tot schorsing van tenuitvoerlegging van de straf ingesteld. Vanaf 1915 bestaat in Nederland een systeem dat met de probation kan vergeleken worden en dat bij de wet van 15 juni 1951 nog werd omgewerkt.

Finland en Denemarken passen soortgelijke methodes toe.

Met de inwerkingtreding van het nieuw wetboek van strafrechtspleging op 2 maart 1959 — artikelen 738 tot 747 — ontstond ook in Frankrijk het stelsel van de schorsing op proef waarvoor — met het oog op de feitelijke toepassing — een zeer voornamelijk nieuwheid werd ingevoerd, namelijk de oprichting van het ambt van rechter over de uitvoering van de straffen « Juge à l'exécution des peines » (artikelen 721 tot 723) en de enquête naar de persoonlijkheid van de beklaagde (artikel 81).

België daarentegen hield zich, op wetgevend vlak, buiten deze beweging.

Het probation-stelsel werd weliswaar in verschillende ontwerpen behandeld. Het eerste werd in 1948 door de heer Minister Struye en het laatste op 19 september 1956 door de heer Minister Lilar ingediend. Deze ontwerpen zijn thans vervallen doordat zij niet bijtijds door de wetgevers werden onderzocht.

Het weze ons hier veroorloofd de wens uit te spreken dat de bevoegde overheid eindelijk de jammerlijk verloren tijd zal inhalen opdat België opnieuw de plaats zou bekleden die het nooit had mogen afstaan.

\* \* \*

Door hun tussenkomst van elke dag worden de parketten ieder ogenblik tegenover hun menselijke en sociale verantwoordelijkheid gesteld en mitsdien konden zij niet lijdzaam toezien hoe meer dan 12 jaar in ledigheid verloren gingen. Zij liepen vooruit op het stelselmatig werk waarmee de wetgever belast is en trachtten de beginselen van de probation in de principes van hun werking op te nemen.

De geslaagde wederopneming van een delinquent in het sociaal verband hangt bijna altijd af van de vraag of deze bezorgdheid reeds bestond zodra de strafvordering een aanvang nam. Op het parket, dat deze vordering instelt, weegt mitsdien een rechtstreekse en eigen verantwoordelijkheid, welke het moet aanvaarden en waartegen het moet opgewassen zijn.

In het enge raam van zijn beoordelingsmacht naar de gepastheid van het rechtsvervolg, overwoog het de voordelen van de probation telkenmale als de delinquent verstandig en wilskrachtig genoeg bleek te zijn om, door eigen werk in min of meer ruime maat, aan zijn individuele reclassering mede te werken, telkenmale als hij de gewichtigheid van het gepleegde misdrijf begreep, zich bewust was van zijn schuld, het oprecht verlangen had alle aanleidingen tot hervalling uit te schakelen en de andere omstandigheden van de zaak een mogelijkheid tot probation openstelden.

Hoeft het gezegd dat deze procedurevorm aansluit bij onze neo-klassieke opvattingen betreffende de individualisering van de straf en de wederopvoeding met het oog op de meest doeltreffende individuele en maatschappelijke preventie ?

\* \* \*

Een rondschriven van het Parket van Brussel dd. 19 mei 1951, waarin de aanwending van de pretoariaanse probation werd samengevat en de daarop aansluitende circulaire van 22 oktober 1951 tot voorlichting van de magistratuur naar de persoonlijkheid van de delinquent, gaven de volgende richtlijnen :

1) De probation is een gunststelsel « Zij is geen geneesmiddel tegen alle kwalen » naar het woord van de heer rechter Van Droogenbroeck. Zij moet slechts op zorgvuldig uitgezochte delinquenten worden toegepast « Studiedagen, Congres te Londen in oktober 1952 ».

2) Er mag geen twijfel bestaan omtrent de ontvankeelbaarheid van de publieke vordering noch aangaande de schuld van de dader, van het misdrijf.

De circulaire onderlijnt dat de probation « zoals zij thans is opgevat, bovendien eist dat de dader de feiten bekent, doch men zal zorgvuldig vermijden tot bekentenissen aan te sporen onder voorwendsel dat zij onontbeerlijk zijn voor de toepassing van dit stelsel ».

3) Behalve in uitzonderlijke gevallen zal de met de rechtspleging belaste magistratuur de probation enkel voorstellen als hij meent dat een wijzend rechtscollege, indien het de zaak berechtte, slechts een voorwaardelijke straf zou uitspreken. Deze beoordelingsfactor werd later uitgebreid.

4) Doordat de probation bedoeld is om de meestal schadelijke gevolgen van korte gevangenisstraffen tegen te gaan, zal zij thans alleen worden aangewend voor delinquenten die vooralsnog geen werkelijke correctionele hoofdgevangenisstraf hebben ondergaan. Deze maatstaf werd sedertdien soepeler toegepast.

5) het voordeel van het probationstelsel is ongeschikt aan :

a) de vergoeding van de materiële schade welke door de dader van het misdrijf werd veroorzaakt; hetzij door onmiddellijke betaling, hetzij volgens overeenkomst met de benadeelde, door termijnbetalingen waardoor de schuld binnen een kortere termijn dan de duur van de proeftijd wordt gedelgd;

b) in voorkomend geval, de betaling van de gerechtskosten;

c) de afstand van de voorwerpen waarvoor de bijzondere verbeurdverklaring bij wijze van veiligheidsmaatregel mogelijk is.

6) Voor het bepalen van de proeftijd zal men rekening houden met de aard van het misdrijf en met de gegevens van de maatschappelijke enquête. Hij zal altijd zodanig worden berekend dat bijaldien de probation mislukt, de publieke vordering niet kan in het

gedrang komen door een nakende verjaring. Men zou er dus voor de verjaring tijdig te stuiten aan de hand van daden van onderzoek of vervolging.

7) Het maatschappelijk onderzoek wil de factoren opsporen die het psychisch en fysisch complex alsmede het gewoon milieu van de delinquent bepalen en daardoor de oorzaken van het misdrijf onderkennen en ze bekampen door het instellen van de gepaste behandeling.

Deze enquête moet volkomen apart en altijd na het rechterlijk vooronderzoek worden ingesteld. Doorgaans zal men ze toevertrouwen aan de Dienst voor Sociale Wederaanpassing van de stad Brussel, aan de Sociale Dienst van het Ministerie van Justitie en aan het Beschermingscomité of nog aan de vrijwillige medewerkers.

8) Het parket zal bij de keuze van de probation-officier rekening houden met de persoonlijkheid van de delinquent en de aard van het misdrijf. Op dat ogenblik bepaalt men de manier waarop hij zijn opdracht moet vervullen en het parket op de hoogte moet houden van de evolutie van het geval dat hem wordt toevertrouwd.

9) Op het parket wordt in een proces-verbaal geconstateerd dat

a) de delinquent aanvaard heeft de bedongen voorwaarden na te komen;

b) de delinquent bericht kreeg dat het parket zich het recht voorbehoudt, ondanks het aangewende systeem, eenzijdig en onvoorwaardelijk een einde te stellen aan de proef en de rechtspleging haar normaal beloop te laten gaan.

10) Het op die manier, buiten het rechterlijk vooronderzoek, samengestelde dossier, mag in geen geval dienen om de schuld van de betichte te bewijzen.

11) Slaagt de proef, dan wordt de procedure zonder verder gevolg gelaten.

12) Indien de probation mislukt zal de dienstleidende magistraat het advies van de Procureur des Koning inwinnen voordat hij de normale gang van de procedure hervat.

13) Het parket zal toezien dat de feitelijke omstandigheden geen reden zouden zijn om de probation veelvuldiger op deze dan op gene klasse van burgers toe te passen.

\* \* \*

Met deze beoordelingsfactoren voor ogen, is het Parket van Brussel, aansluitend bij de actie van het Parket-generaal van Gent, zijn pretoriaanse actie op het stuk van de probation begonnen.

Op 1 oktober 1957 had het deze methode toegepast op 148 delinquenten; op 1 april 1961 was dit aantal met 255 gestegen en liep het even in de 400 gevallen.

Dit aantal zal, naargelang de instelling van eenieder, ofwel schamel ofwel stoutmoedig schijnen, vooral als men het vergelijkt met de circa 10.000 correctionele vonnissen die telkenjare door de rechtbank van Brussel worden gewezen.

Ik ben kortaf van mening dat het ruim ontoereikend is en dat de verantwoordelijkheid daarvoor niet bij het parket ligt.

Kon men meer doen zonder wettekst waardoor de probation niet langer een pretoriaans karakter heeft en die zowel het parket als de zetel andere middelen ter hand stelt dan de minzaamheid van de enen of de bereidwilligheid en het helder doorzicht van de anderen?

Al wie deel heeft in de sociale verantwoordelijkheid van het gerecht betreurt dat de enquête naar de persoonlijkheid — d.w.z. de hoeksteen van geheel het systeem — nog niet wettelijk werd bekrachtigd on-

danks de studies en de werken die er in de rechtsleer werden aan gewijd.

Uit naam van het parket dank ik hier al diegenen die, bij gemis aan probation-officier, ons onbaatzuchtig en vrijwillig met hun diensten hebben geholpen. Ik denk vooral aan de Dienst voor Maatschappelijke Wederaanpassing die instond voor 39 voogdijen in 1951, 48 in 1952, 55 in 1953, 76 in 1954, 58 in 1955, 47 in 1956, 33 in 1957, 27 in 1958, 29 in 1959 en 22 in 1960; aan de Centrale Maatschappelijke Dienst van het Ministerie van Justitie, aan de Sociale Dienst van het Leger, het Beschermingscomité van Brussel, het Nationaal Comité tegen het Alcoholisme, de heren artsen Lederer, Massion-Verniory, Callewaert, enz., de gespecialiseerde afdelingen van de politie en onlangs van de rijkswacht.

U ziet het, het parket was en is thans nog verplicht zijn verantwoordelijkheid tegemoet te gaan zonder probation-officier en zonder maatschappelijke assistente.

Onder deze 400 probations slaagden er circa 220; 140 zijn thans nog aan de gang; 36 mislukten. Op dit stuk merke men op dat de hervalling, vaker dan de niet-naleving van de gestelde voorwaarden, de reden van de mislukking was.

Wat nu de leeftijd van de probationers betreft, onthoude men dat meer dan de helft nog geen dertig jaar oud zijn.

Dit is geen louter toeval — ofschoon deze toestand bij de criminele statistieken aansluit — maar veeleer de uitwerking van de regel die het parket sedert de oprichting van de methode tot richtsnoer heeft genomen.

Immers leek het ons sociaal nuttiger een jonge delinquent terug te winnen dan zich in te spannen voor de verbetering van wezens wier verleden liet vermoeden dat hun wederaanpassing moeilijk en dikwijls niet te bereiken zou zijn.

T.a.v. het geslacht van de probationers is het aantal vrouwen veel geringer dan het aantal mannen. Iedereen weet dat de vrouwelijke criminaliteit miniem is vergeleken bij de mannelijke.

Het aantal met probation begunstigde vrouwen weerspiegelt dit verschil.

Andermaal zijn het jonge vrouwen die het probationstelsel volgen.

Ondanks een onbesproken verleden plegen sommigen nochtans misdrijven in de moeilijke jaren, dit is omtrent de vijftig. Deze volkomen toevallige delinquentie — ten gevolge van hun verzwakte fysische toestand die op hun zieleleven inwerkt — kan zeer gemakkelijk worden geheeld door een gelijklopende medische en morele voogdij.

In verband met de aard van de misdrijven merke men op :

De misdrijven die aanleiding gaven tot het grootste aantal probations zijn diefstallen van allerlei soort (123), de zedenschennissen (109), de aanrandingen der eerbaarheid (22), de vrijwillige slagen, vooral tussen echtgenoten (20) en in mindere mate de misbruiken van verdovingsmiddelen, vruchtadrijvingen, verduisteringen, enz.

#### De diefstallen :

Naar men weet is de diefstal kenschetsend voor de jeugddelinquentie. Geen wonder dus dat hij ter zake kwantitatief op de eerste plaats komt. De voornaamste betreffen diefstallen van auto's en bromfietsen, gepleegd door jonge leeglopende delinquenten, diefstallen in uitstalramen, meestal door vrouwen gepleegd en huisdiefstallen.

De *zedenschennissen* werden meestal door naaktlopers of homoseksuelen gepleegd. Algemeen wordt thans aangenomen dat de voorwaardelijke veroordeling voor deze misdrijven bijna geen uitwerking heeft. De vaak korte gevangenisstraf verricht ter zake, mede wegens de contacten die zij meebrengt, meer kwaad dan goed. Daarom gelooft men thans dat alleen psychologische en geneeskundige methodes er in slagen deze delinquenten van hun ziekelijke gewoonten te genezen. Daarom is het aantal probations hier hoger dan het cijfer van de criminele statistiek. Men beproefde een probation telkens als de arts gunstig adviseerde voor de proef. Wij herinneren er aan dat in 1958 het aantal veroordelingen wegens zedenschennissen 953 bedroeg (dit is merklijk minder dan in de vorige jaren) dan wanneer het totale aantal veroordelingen meer dan 28.000 was (vermeerdering).

Men denke daarom niet dat voor de meeste zedenschennissen een probation werd beproefd. De gevallen waarin men een probation toepaste, werden integendeel zeer zorgvuldig uitgekozen zodat men telkenmale, vooraf, een diepreikend onderzoek had ingesteld waaruit was gebleken dat er hoop op genezing bestond. De probation werd steeds geweigerd aan de delinquenten die voordien reeds wegens deze misdrijven werden veroordeeld of wanneer hun vroeger gedrag genoegzaam belichtte dat een opdeproefstelling niet gepast was.

Het was er voor het parket vooral om te doen de hervalling te vermijden en meteen te voorkomen dat andere slachtoffers zouden gemaakt worden.

Nu staat het vast dat het slachtoffer in deze aangelegenheden zelden klacht indient en als zij toch wordt ingediend zijn de omstandigheden van dien aard dat haar kansen op succes, eerder gering uitvallen. Een exhibitionist wordt zelden voor de rechtbank gebracht bij de eerste openbare uiting van zijn seksuele ontaarding. Hij maakt gewoonlijk een zeer groot aantal slachtoffers en daarom is de genezing van dit soort delinquent van zo grote waarde.

\* \* \*

Laat ons, bij wijze van conclusie, nagaan welke lessen wij uit dit pretoriaans experiment van probation moeten trekken.

1. De probation is geen panacea; zij is ook geen gunststelsel.

Zij is nuttig, dit wil zeggen dienstig om de meest doeltreffende collectieve en individuele preventie te bereiken, voor slechts een klasse van delinquenten, namelijk diegenen die in hun persoonlijkheid nog genoeg, niet noodzakelijk morele maar ten minste sociale krachten kunnen vinden.

Wij hebben het reeds gezegd: de probation impliceert een bepaalde bewustwording. Bijgevolg is zij niet gepast voor geesteszieken wier wederopvoeding aan gespecialiseerde instellingen moet worden toevertrouwd.

Men verwarre nochtans niet de geesteszieken met sommige personen die ziekelijke constitutionele afwijkingen vertonen of daaraan lijden omdat zij hun wilskracht niet hebben gehard, als daar zijn de dubbele homoseksuelen, de exhibitionisten of de chronische alcoholisten.

De delinquent moet bekwaam zijn om, althans in zekere maat, mee te werken aan de behandeling die hem wordt opgelegd en die meestal gepaard zal gaan met dwang en langdurig zal zijn (in het algemeen van 18 maanden tot 5 jaar).

2. Zij geldt vooral voor jonge delinquenten die in het gezinsmidden de leiding, het gezag en de teder-

heid, waarop een degelijke opvoeding gegrond is, moeten ontberen. In al die gevallen kan zij dikwijls, dank zij een krachtadige inspanning, de verloren jaren terugwinnen.

3. Zij is bijzonder aangewezen voor delinquenten die aan een ondeugd verslaafd zijn of voor diegenen die mede wegens een wankle gezondheidstoestand tot de delinquentie werden gebracht, inzonderheid als hun ziekte verband houdt met de endocrinologie.

Meer dan wie ook heeft de dokter invloed op deze delinquenten; meestal is zijn gezag beslissend. De verbetering van de gezondheidstoestand is een stevige steun voor de inspanningen van de probationer.

4. De kansen op succes van de probation zijn het grootst als de delinquent zelf, door eigen werk, aan den brode is gekomen en de proef niet te lang na deze stand van zaken wordt gedaan.

5. Dikwijls is de probation een succes terzake van huishoudelijke herrie waarbij erge slagen worden gewisseld tussen echtgenoten of tussen ouders en kinderen en als het chronische alcoholisme van een der echtgenoten het familiaal evenwicht verbreekt, materiële moeilijkheden doet rijzen en ledigheid van de kinderen meebrengt.

Wij durven zelfs te zeggen dat voor deze kwaal geen ander geneesmiddel bestaat dan het toezicht, de voogdij, en de controle van de probation, vermits het klassieke rechtsvervolg ter zake dikwijls onmogelijk en vrijwel altijd ongepast is.

6. De probation zal een volledig succes kennen als de rechterlijke macht over de eigen technische werktuigen van deze wetenschap zal beschikken, m.a.w. als het probationsysteem bij de wet zal ingesteld zijn en het gebouwd werd op drie essentiële bestanddelen, te weten het rechterlijke onderzoek naar de persoonlijkheid van de delinquent, de probation-officier en de rechter over de uitvoering van de straffen.

7. Tenslotte — en dit is de laatste overweging op grond van de ervaring die wij hebben opgedaan aan het hoofd van een parket dat zich volledig heeft ingezet voor het succes van deze procedure — heeft het resultaat van de probation een hechtere waarde omdat zij een vollediger zedelijke wederopleving bevordert en bereikt.

Men mag alles vragen aan diegene die zich een meestal veeleisende en zeer dwingende behandeling oplegt, als hij maar weet dat hij, na deze inspanning, zijn plaats in de maatschappij van zijn medemensen kan hernemen, alsof hij nooit iets had misdaan.

Aan de rand van vervolgingen, o.m. als werk van diegene aan wie de Natie de uitoefening van de publieke vordering heeft opgedragen, achter de gesloten deur van het magistratenkabinet beveiligd voor de openbaarheid van de terechtzitting en de persverslagen, geheim van de ene en de andere en door niemand gekend in geval van succes, vervat de probation naar ik meen de grootste menselijke waarde en de beste oplossing omdat zij alleen in het geweten van de probationer een spoor achterlaat; omdat zij hem nog alle wegen openlaat, hem geen vooruitzichten versombert, en in plaats van hem gekrenkt in zijn waardigheid van vrij mens naar zijn milieu terug te sturen, voor hem nieuwe verantwoordelijkheden opstelt en in hem verheven betrachtingen oproept.

R. CHARLES,  
Procureur des Konings te Brussel.  
Lector aan de Universiteit van  
Leuven.

## DE VOORZORGKAS EN WIJ

Bij sommige confraters heerst verwarring met betrekking tot hun pensioen.

Het lijkt dan ook nuttig de werkelijke toestand aan te duiden.

\* \* \*

De wet van 28 maart 1960 (Staatsblad 4 april 1960) regelt het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.

Zij vervangt de vroegere wetgeving en meer bepaald de wet van 30 juni 1956 betreffende het ouderdomspensioen der zelfstandigen.

\* \* \*

De zelfstandige is verplicht zich een pensioenfonds te vestigen.

Eén der middelen hiertoe is de aansluiting bij een erkende pensioenkas (art. 6) en het betalen aan deze pensioenkas van een bijdrage (art. 10).

\* \* \*

Slechts één bijdrage dient gestort te worden (art. 11).

Zij bedraagt per kwartaal :

— 200 F voor de belastbare inkomsten van minder dan 15.000 F,

— 225 F voor de belastbare inkomsten van 15.000 F tot minder dan 20.000 F,

— 255 F voor de belastbare inkomsten van 20.000 F tot minder dan 25.000 F,

— 1,05 t.h. van de belastbare inkomsten vanaf 25.000 F, maar met een maximumbijdrage van 1.500 F (art. 11).

\* \* \*

Deze bijdrage wordt door de pensioenkas als volgt aangewend :

*voor de mannelijke zelfstandigen :*

— 50 t.h. wordt door de pensioenkas individueel gekapitaliseerd ten einde een onvoorwaardelijke ouderdomsrente te vestigen, betaalbaar vanaf de leeftijd van 65 jaar (art. 29).

— 17 t.h. wordt door de pensioenkas collectief gekapitaliseerd om aan de weduwe een onvoorwaardelijke weduwrente te waarborgen, die gelijk is aan 40 t.h. van de ouderdomsrente van de man, en betaalbaar vanaf de leeftijd van 60 jaar (art. 39).

— 33 t.h. wordt door de pensioenkas overgemaakt aan de Rijksdienst voor de pensioenen van zelfstandigen, ten titel van solidariteit (art. 21 van het K.B. van 27 mei 1960, houdende algemene verordening betreffende de rust- en overlevingspensioenregeling voor zelfstandigen).

*voor de vrouwelijke zelfstandigen :*

— 50 t.h. wordt door de pensioenkas individueel gekapitaliseerd ten einde een onvoorwaardelijke ouderdomsrente te vestigen, betaalbaar vanaf de leeftijd van 60 jaar (art. 29).

— 50 t.h. wordt door de pensioenkas overgemaakt aan de Rijksdienst voor pensioenen van zelfstandigen, ten titel van solidariteit (eveneens art. 21 van het bovenvermeld K.B. van 27 mei 1960).

\* \* \*

De gelden, geïnd door de Rijksdienst voor de pensioenen van zelfstandigen, krijgen — in hoofdzaak — de volgende bestemming :

a) de pensioenaanvulling voor degenen wier onvoorwaardelijke rente het gewaarborgd pensioen niet bereikt,

b) de pensioenuitkering voor het gedeelte van de loopbaan dat zich situeert vóór het invoeren der verplichte verzekering (de zogenaamde back-service).

\* \* \*

Het ouderdomspensioen en de weduwrente worden derhalve samengesteld door :

1. het bedrag der onvoorwaardelijke rente, uit te keren door de pensioenkas.

Dit bedrag staat natuurlijk in verhouding met dit der verrichte storting.

2. het bedrag der voorwaardelijke rente, uit te keren door de Rijksdienst voor pensioenen van zelfstandigen, ingeval, — bij ontstentenis van eigen middelen — de onvoorwaardelijke rente een bepaalde uitkering niet waarborgt.

\* \* \*

De Voorzorgskas voor advocaten, vereniging zonder winstoogmerk, opgericht op 17 maart 1951 (staatsblad 28 april 1951) is een erkende pensioenkas.

Als erkende pensioenkas worden inderdaad aangezien, deze welke reeds als dusdanig beschouwd werden in het raam der wet van 30 juni 1956 (art. 6).

De Voorzorgskas werd erkend bij K.B. van 22 juni 1957.

\* \* \*

Door zijn aansluiting bij de Voorzorgskas geniet derhalve de advocaat van al de voordelen der wet van 28 maart 1960.

De Voorzorgskas, als erkende pensioenkas, keert de onvoorwaardelijke rente uit.

De Rijksdienst keert de voorwaardelijke rente uit.

\* \* \*

De Voorzorgskas waarborgt daarenboven volgende voordelen (reglement van inwendige orde der Voorzorgskas van 27 maart 1958) :

a) de toekenning van een ouderdomspensioen dat hoger ligt dan het wettelijke.

De Voorzorgskas waarborgt het wettelijke regime en een extra-wettelijk of conventioneel regime.

Het gecumuleerde bedrag van het wettelijk en het conventioneel pensioen beloopt op 24.000 F per jaar.

Het wordt uitgekeerd op 70 jaar (op 65 jaar in 1965) en dit ongeacht :

— de duurtijd van de beroepsactiviteit (in het regime der wet bepaald op 45 jaar voor de mannelijke zelfstandigen en op 40 jaar voor de vrouwelijke),

— de eigen middelen,

— de voortzetting van de activiteit.

b) de toekenning aan de overlevende echtgenote van de gepensioneerde advocaat van een rente gelijk aan de helft van zijn pensioen en overdraagbaar op zijn minderjarige kinderen.

De Voorzorgskas vult de wettelijke rente aan tot

12.000 F voor de weduwen der confraters die overleden zijn na de pensioenleeftijd en dit zonder dat zij een behoefte moeten bewijzen.

\* \* \*

Uit de balansen der Voorzorgskas blijkt duidelijk dat deze renten in de toekomst kunnen verhoogd worden.

c) gebeurlijke toekenning van een rente aan de overlevende echtgenote of aan de minderjarige kinderen van de confraters overleden vóór de pensioenleeftijd.

d) de toekenning van hulp aan de advocaten.

\* \* \*

In het raam der wet van 30 juni 1956 werd de solidariteitsbijdrage met een maximum van 1.200 F geïnd door het Solidariteits- en Waarborgfonds.

De wet van 28 maart 1960 voorziet slechts de stortingsverplichting van één enkele bijdrage (art. 11) dewelke aan de pensioenkas dient gestort te worden (art. 10).

De pensioenkas dient aan de Rijksdienst voor de pensioenen der zelfstandigen een derde van de geïnde bijdragen uit te keren voor deze solidariteit (art. 21 van het K.B. van 27 mei 1960).

In principe zou dus de Voorzorgskas een derde der bijdrage voorzien in art. 11 aan de Rijksdienst moeten storten.

Daar echter de Voorzorgskas voordelen waarborgt welke deze van het wettelijk regime merklijk overtreffen, is zij niet in de mogelijkheid deze stortingen aan de Rijksdienst te verrichten.

De Voorzorgskas laat dan ook de solidariteitsbijdrage innemen door de Rijksdienst.

Deze delegatie is wettelijk, vermits het invorderings-

recht van de enige bijdrage behoort tot de bevoegdheid van de Rijksdienst (art. 56).

Vermits de solidariteitsbijdrage gelijk is aan één derde der bijdrage voorzien in art. 11 der wet, dient zij als volgt berekend te worden, per jaar :

266 F voor de belastbare inkomsten van minder dan 15.000 F,

300 F voor de belastbare inkomsten van 15.000 F tot minder dan 20.000 F,

340 F voor de belastbare inkomsten van 20.00 F tot minder dan 25.000 F,

1,4 t.h. voor de belastbare inkomsten vanaf 25.000 F maar met een maximumbijdrage van 2.000 F.

Het belastbaar inkomen, dat als basis dient, is dit van het voorlaatste fiscaal dienstjaar dat het jaar voorafgaat waarvoor de bijdrage verschuldigd is.

Voor de solidariteitsbijdrage van het jaar 1960, waarvan nu de betaling gevorderd wordt, dient dus als basis genomen te worden, het belastbaar inkomen van het jaar 1957 (dienstjaar 1958).

Voor de confraters die hun activiteit slechts na 1957 hebben begonnen, dient als basis genomen te worden het belastbaar inkomen van het eerste jaar volledige activiteit.

Ingeval van fiscale betwisting, dient gestort te worden op basis van het door de belastingplichtige erkend inkomen. De toestand wordt achteraf geregulariseerd.

De confraters die tot vestiging van hun pensioen een levensverzekeringscontract of een onroerend goed aangewend hebben, dienen eveneens de solidariteitsbijdrage te betalen, op dezelfde wijze te berekenen.

De Rijksdienst is gerechtigd de solidariteitsbijdrage voor het gehele jaar 1960 te vorderen, vermits de wet van 28 maart 1960 in haar art. 73 bepaalt dat zij uitwerking heeft vanaf 1 januari 1960.

Georges FRANCK,  
Advocaat te Antwerpen.

## Nog over de Voorzorgkas der Advocaten

*Meester Paul Pollet, die in het Rechtskundig Weekblad van 23 april 1961 (kol. 1613 en volg.) een artikel heeft gepubliceerd getiteld : « Een brandend probleem van de balie. - De onrechtmatige oplossing van het pensioenstelsel der advocaten » laat ons een tweede bijdrage geworden, als antwoord op het artikel van Stafhouder Kamiel Van der Planken, verschenen in ons nummer van 7 mei II. en getiteld : « De Voorzorgskas van advocaten, pleitbezorgers en gerechtsdienaars ».*

*Uit deze vruchtbare discussie zal gewis meer klaarheid komen in dit probleem dat gans de balie aanbelangt en sommige stellingnamen zullen kunnen herdacht worden.*

*Dit zal uiteindelijk ten goede komen van de advocaten zelf.*

\* \* \*

*Mijn kritiek is er een met constructieve doeleinden.*

Ik heb met belangstelling kennis genomen van het artikel van den Heer Stafhouder Van der Planken.

Met veel voldoening heb ik vastgesteld dat Mr. Van der Planken, voor dewelke ik een eerbiedige vriend-

schap koester, mij persoonlijk genoeg kent om overtuigd te zijn dat ik zo vrij ben geweest te « hekelen met constructieve doeleinden ».

Mijn vorig artikel was niet gericht op zuiver negativisme.

Ik heb inderdaad positieve voorstellen te doen zoals de lezers het verder zullen vaststellen.

Ik heb gemeend een artikel te moeten publiceren — liever dan een brief te sturen aan de Voorzorgskas — om de onverschilligheid van mijn confraters op gebied van professionele belangen in het algemeen en van het vraagstuk van hun pensioen in het bijzonder, in hun eigen voordeel te bekampen.

De talrijke onderhouden — naar aanleiding van mijn artikel — die ik voornamelijk met de Antwerpse advocaten heb gehad (confraters van alle leeftijd, strekking en taal), de telefonische oproepen en de briefwisseling die ik ontvangen heb van advocaten van andere balies (o.m. van de voorzitter van het Vlaams pleitgenootschap te Brussel) hebben me bewezen dat ik mijn doel heb bereikt : de balie, alleszins deze waar toe ik de eer heb te behoren is wakker geschud, een hoffelijke gedachtenwisseling is ontstaan, zoals ik die wenste en zij zal de malaise — waarvan ik in mijn eerste bijdrage gewag maakte — helpen oplossen.

*Het absentisme op de algemene vergaderingen van de Voorzorgskas is niet goed te praten.*

Mr. Van der Planken heeft volkomen gelijk wanneer hij aan de advocaten verwijt nooit te verschijnen op de algemene vergaderingen van de Voorzorgskas, om daar hun standpunt uiteen te zetten.

De advocaat is in deze zaak, zoals altijd, te individualistisch. In private gesprekken is hij niet akkoord met deze of gene bepaling van de statuten der kas, maar vraag hem niet zich de moeite te getroosten een verplaatsing naar Brussel te doen om daar zijn standpunt te gaan verdedigen, wat misschien voor zijn confraters in het algemeen zeer nuttig zou kunnen zijn. Hierbij moet de balie haar mea culpa slaan.

*Onderzoek van het antwoord van Mr. Van der Planken op mijn voornaamste opwerping: de Voorzorgskas had beloofd de advocaten volledig in regel te stellen met de wet nopens het pensioen der zelfstandigen.*

Ik meen in mijn vorig artikel bewezen te hebben — door de teksten uitgaande van de Voorzorgskas zelf — dat aan de advocaten de verzekering werd gegeven dat door zich aan te sluiten bij de Voorzorgskas en de bijdrage te betalen, zij in regel waren met de wet, die thans deze is van 28 maart 1960.

Om niet in herhalingen te vallen maak ik nog gewag van :

a) een circulaire getiteld « Uiteenzetting betreffen de de werking van de Voorzorgskas voor advocaten en de toepassing van de wet op het pensioen der zelfstandige arbeiders », en getekend door de bestuursraad.

Het stuk is niet gedagtekend maar de inhoud wijst dat het opgesteld werd kort na de wet van 30 juni 1956.

Het verklaart : « De Voorzorgskas neemt reeds van nu af alle technische schikkingen om de toepassing van de wet van 30 juni 1956 voor haar leden te verzekeren.

» Alle leden van de balies hebben er bijgevolg klaarblijkelijk een aanzienlijk belang bij de voordelen te genieten welke de Voorzorgskas voor advocaten in staat is hun te verschaffen, zowel in de toepassing van de wet op het pensioen der zelfstandigen als in haar conventioneel regime, met uitsluiting van ieder ander organisme.

» Ten slotte is de Voorzorgskas bij machte om onmiddellijk de toestand van haar leden in overeenstemming te brengen met de eisen van de wet op het pensioen der zelfstandigen. Dank zij haar systeem van mechanografische fiches, beschikt zij reeds nu over alle daarvoor nodige inlichtingen.

» Er wordt dus geen enkele formaliteit opgelegd aan de advocaten die bij de Voorzorgskas zijn aangesloten om in orde te zijn met de wet. »

b) Art. 42 bis. « Overeenkomstig de bepalingen van artikel 1, tweede alinea van onderhavige statuten, vormt de vereniging een speciale kas om ten voordele van haar leden te zorgen voor de uitvoering van de wet betreffende het pensioen der zelfstandige arbeiders en van de besluiten uitgevaardigd krachtens deze wet... »

Wanneer de advocaat dergelijke duidelijke teksten leest, is het begrijpelijk dat hij, die aan de Voorzorgskas jaarlijks zijn bijdrage betaald heeft, heel verwonderd is in 1954 vanwege een Compensatiekas of

vanwege de Hulpkas van de Staat een verzoek te ontvangen 600 F te betalen, in 1956 vanwege het Solidariteitsfonds aangemaand te worden 1200 F te betalen en in 1960 vanwege de Rijksdienst voor de pensioenen der zelfstandigen verzocht te worden een bedrag te betalen met een maximum van 2.000 F.

Meester Van der Planken noemt dit « een aanvullende bijdrage » en verklaart dat de bijdrage der leden aan de Voorzorgskas van af haar ontstaan onveranderd is gebleven en de aanvullende bijdrage nooit begrepen is geweest in de 3000 F die van haar leden door de Voorzorgskas worden geëist.

Dat deze toestand altijd bestaan heeft is volgens mij geen antwoord op mijn opwerping.

Men vraagt zich werkelijk af waarom. Dit is tegen alle logika en al de verbintenissen door de Voorzorgskas aangegaan.

Het ligt toch voor de hand dat de bijdragen die de Rijksdienst thans van ons vergt — men noeme ze dan ook aanvullende bijdragen — ontegensprekelijk deel uitmaken van de *wettelijke bijdragen* die elk zelfstandige verplicht is te betalen (1).

Welnu de Voorzorgskas met het doel zich te schikken naar de bepalingen van de wet van 30 juni 1956 en nadien van deze van 28 maart 1960 heeft beslist — zoals het artikel van mijn achtbare correspondent het ons leert (en dit schijnt een stevig argument te zijn ten voordele van de thesis die ik verdedig) — « over te gaan tot een volledige splitsing van de boekhouding van 2 afdelingen waarvan de eerste de *wettelijke afdeling* en de andere de *conventionele afdeling* vormen ».

Men voegt er aan toe : « Boekhoudkundig en aktueel zijn deze afdelingen totaal van elkander gescheiden. »

Te meer heeft de Voorzorgskas, aldus Mr. Van der Planken, aan hare leden kunnen bevestigen dat door de storting van 3500 F per jaar de Voorzorgskas in staat gesteld wordt de *wettelijke* bijdrage te verzekeren en hun verplichtingen tegenover de extra *wettelijke* kas te volbrengen.

Dus theoretisch boekt de Voorzorgskas afzonderlijk de *wettelijke* bijdrage en de *bijvoegelijke* bijdrage — hetgeen uitstekend is — maar ze moet het stadium van de theorie in de praktijk omzetten en niet slechts een gedeelte van de *wettelijke* bijdrage overmaken maar wel de *volle wettelijke bijdrage* (dus ook de z.g. aanvullende bijdrage), ten ontlaste van de advocaat, aan de Rijksdienst der pensioenen.

Dan zou ze haar verbintenissen naleven en zou de ontstemming onmiddellijk een einde nemen.

*Een voorstel dat redelijk schijnt te zijn.*

Een financieel onderzoek dringt zich op. Men moet nagaan of, zonder de wiskundige reserves in gevaar te brengen, het niet mogelijk is de *volle wettelijke* bijdrage — ten ontlaste van de advocaten — aan de Rijksdienst te betalen en dit van af 1 januari 1960, zonder op het verleden terug te komen en opdat al de advocaten op dezelfde voet zouden geplaatst worden.

*Dit voorstel is gesteund op twee redenen :*

1) De financiële toestand van de Voorzorgskas is zeer gunstig, schrijft Mr. Van der Planken, en de cijfers die hij aanhaalt bewijzen dit.

2) Men moet altijd het gevaar van etatisatie in het oog houden.



De kas is officieel erkend. Dit heeft voordelen maar ook nadelen. Ze is kwetsbaar. Ze staat onder ministerieel toezicht. Welnu de sociale wetgeving gaat met reuzenschreden vooruit, men mag zich nooit in het heden plaatsen maar men moet altijd de toekomst voorzien, wil men geen grote ontgoochelingen tegemoet gaan.

Ik haal een treffend voorbeeld aan in zake sociale wetgeving dat ieder tot bezinning moet brengen.

Ik neem de zeer belangrijke sector van de gezinsvergoedingen voor loontrekkenden die sinds 30 jaar fel geëvolueerd heeft. En wat stellen we vast?

De afschaffing van de beruchte halve boni.

Ik vraag aan de lezer het geduld te hebben mij te volgen in het onderzoek van een wetgeving die in 1930 aan de compensatiekassen toeliet miljoenen te besteden aan sociale werken en die uiteindelijk — na periodieke inkrimpingen — in 1957 dit alles heeft afgeschaft.

Men mag niet opwerpen dat de Voorzorgskas alleen een pensioen beoogt en zich niet bezig houdt met gezinsvergoedingen. Hetgeen alleen dient opgemerkt te worden — in welke sector het ook weze — dat het gevaarlijk is over te veel miljoenen te beschikken. Wanneer de Staat deze nodig heeft (en meer en meer zal de Staat geld nodig hebben) heeft hij middelen genoeg om er de hand op te leggen.

Nu ter zake.

a) de wet van 4 augustus 1930 laat toe aan de compensatiekassen, wier bewerkingen sluiten met een boni voortspruitende uit het verschil tussen het bedrag der geïnde bijdragen en dit der uitgekeerde vergoedingen, over 50 % van deze som te beschikken, op voorwaarde dat deze sommen worden aangewend ten voordele der gezinnen van vergoedingtrekkenden.

De helft van deze boni toekomstend aan de compensatiekassen mag echter de 25 % niet overtreffen van het totaal bedrag der uitgekeerde vergoedingen.

De overige 50 % van de boni gaan naar de Nationale Kas ten einde de mali van de deficitaire kassen te dekken.

b) Krachtens het besluit van de Regent van 29 december 1944 is de volgende regeling van toepassing:

» wanneer de voorafnemings van de sommen voor beheerskosten het bedrag der bijdragen verschuldigd voor een kwartaal met meer dan 12,5 % het bedrag overschrijdt van de voor dit kwartaal uit te keren kinder- of geboortebijslag, wordt het overschot gestort in de Nationale Kas.

» bovendien bekomt elke compensatiekas van de Nationale Kas een toelage gelijk aan 4 % van het bedrag van de uit te keren kinder- en geboortebijslag en de te innen bijdragen per kwartaal.

c) Krachtens de besluitwet van 22 augustus 1946 wordt de toelage door de Nationale Kas verleend, van 4 % tot 3 % verminderd.

d) Voor het 4e kwartaal 1948 daalde deze percentage tot 2,5 %.

e) Voor het dienstjaar 1949 nieuwe vermindering van 1,5 %.

f) Krachtens de wet van 27 maart 1951 is de volgende nieuwe regeling van toepassing:

Wanneer na aftrek van de sommen voor bestuurskosten het bedrag van de verschuldigde bijdragen voor een kwartaal het totaal overschrijdt van de voor

dit kwartaal uit te keren kindertoeslag wordt het volledig overschot in de Nationale Kas gestort.

g) Krachtens het K.B. van 10 september 1951 wordt de toelage vanwege de Nationale Kas gebracht op 1 % van de som van de voor het kwartaal verschuldigde kindertoeslag en van de voor dit kwartaal te innen bijdragen.

h) Eindelijk krachtens het K.B. van 10 april 1957 (art. 108) worden de voordelen van familiale aard en de toelagen van de Nationale Kas waardoor ze gefinancierd werden afgeschaft met ingang van 1 april 1957.

\* \* \*

Ik heb dus bewezen aan de hand van de vigerende wetgeving dat in een zeer belangrijke sector van het sociaal recht (de sector speelt geen rol alleen de principelen gelden), in een tijdspanne van 27 jaar de Staat meer en meer de hand heeft gelegd op sommen die miljoenen vertegenwoordigen en uiteindelijk de genadeslag heeft gegeven door niet alleen de halve boni volledig af te schaffen maar tevens al de compensatiekassen, die door de regering werden aangenomen, te verplichten binnen een korte termijn hun preventoria, sanatoria, rustoorden, enz., die ze met hun boni hadden gebouwd, publiek te verkopen.

Ik ben goed geplaatst om te mogen zeggen — zonder dat iemand mij zou durven tegenspreken — dat naar aanleiding van het K.B. van 10 april 1957 een groot aantal compensatiekassen, verontwaardigd door deze vermoede verbeurdverklaring de zaak aan de Raad van State hebben voorgelegd.

Bij arrest van 13 april 1960 heeft de Raad van State — afdeling administratie, 5e kamer — de beroepen verworpen.

Het is dus gevaarlijk te veel miljoenen te hebben en zou het dan ook niet verkieslijker zijn, wanneer de reserves dit toelaten, gelden te gebruiken ten ontlaste van de betaling van het volledig wettelijk pensioen dan het gevaar te lopen ze vroeg of laat aan de Staat te moeten afstaan?

Er is nog een ander droevig voorbeeld van een vermoede verbeurdverklaring van 20 miljoen door de Staat en dit ten nadele van het Nationaal Werk der Oudstrijders. (Wet van 15.3.1938) maar dit zou me te ver leiden.

*Onderzoek van de toestand der advocaten gepensioneerd die nog steeds hun beroep uitoefenen.*

Sommige bejaarde advocaten die van hun pensioen genieten maar nog werkzaam zijn doen 2 opmerkingen gelden:

a) Ze begrijpen niet dat van de 24.000 F die men hun stort 7.000 F worden afgetrokken ten titel van bijdrage. Ze zeggen: dit saldo van 17.000 F wordt dan nog door de fiscus getaxeerd.

b) Ze doen vervolgens het volgende opmerken:

Het is algemeen gekend dat het toppunt van de carrière zich situeert tussen 40 en 60 jaar en dat van 60 jaar men de helling afdaalt. Kliënten sterven, het cliënteel raadpleegt eerder advocaten die een jongere leeftijd hebben. Het is nu juist wanneer het cliënteel zich zeer inkrimpt dat het meest moet betaald worden.

Het spijt me hun geen gelijk te kunnen geven, en ik meen dat de Voorzorgskas verplicht is alzo te handelen om twee redenen:



— omdat deze advocaten slechts gedurende een klein aantal jaren bijdragen hebben betaald en nog zullen betalen hetgeen de Voorzorgskas niet belet hun een pensioen van 24.000 F te bezorgen.

— omdat hier ook het probleem van de veroudering van de bevolking billijk dient opgelost te worden. Sinds de oorlog van 1914-1918 is de leeftijdsgrens fel gestegen. De Tabellen van Dillaerts voorzien op 70-jarige leeftijd een levensduur van 9,50 en op 80-jarige leeftijd een levensduur van 5,18.

Moest de Voorzorgskas de gepensioneerden die nog werken van elke bijdrage vrijstellen zou men tot het

onrechtvaardig resultaat komen dat de jongeren de ouderen zouden moeten onderhouden.

*Paul POLLET,*  
Advokaat te Antwerpen.

(1) Een verwarring heerst in de geesten. Omdat het Solidariteitsfonds afgeschaft is denkt men vaak dat ook de solidariteitsbijdrage afgeschaft is.

Wel integendeel is deze niet alleen niet afgeschaft maar is zij zelfs verhoogd; de enige verandering is geweest dat de kassen als «brievenbussen» moeten dienen en zij deze solidariteitsbijdrage aan de Rijksdienst dienen over te maken.

Zo handelen al de kassen en het zou wenselijk zijn dat de Voorzorgskas dit ook zou doen.

## RECHTSPRAAK

### HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 14 mei 1959.

Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. Moriamé.

Advocaat-generaal : M. Delange.

Advocaten : Mrs. Van Leynseele en Van Rijn.

**Lijfrente. — Vestiging onder kosteloze titel bij schenking onder de levenden. — Vormvereisten.**

*Volgens art. 1969 B.W. is de vestiging van een lijfrente onder kosteloze titel bij schenking onder de levenden in beginsel voor haar geldigheid onderworpen aan de bij art. 931 B.W. bepaalde vormvereisten. Wanneer voor de feitenrechter wordt aangevoerd, dat de schenking nietig is omdat zij niet bij authentieke akte geschied is, is deze verplicht de regelmatigheid van de schenking naar de vorm vast te stellen vooraleer de uitvoering ervan te gelasten.*

N.V. Les Aciéries de la Meuse t/ Verhoest.

Gelet op het bestreden arrest op 25 maart 1958 door het Hof van beroep te Luik gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1969 en 931 van het Burgerlijk wetboek,

doordat het bestreden arrest de door de brieven van partijen van 5 en 31 mei 1954 gevormde overeenkomst aanzien als een schenking waarvan de voorwaarde als niet geschreven moet worden beschouwd wijl met de openbare orde strijdig, en waardoor aanlegster zich ertoe verbonden heeft aan verweerster een lijfrente van tweeduizend vijfhonderd frank per maand te betalen, aanlegster verplicht verklaart tot het doen van de aldus bepaalde stortingen,

dan wanneer de lijfrente die geheel te kostelozen titel gevestigd is, de vormen van de schenking moet vertonen en de verbintenis van aanlegster dienvolgens niet uit een briefwisseling kon blijken :

Overwegende dat uit het beklaagd arrest blijkt dat aanlegster en verweerster door hun brieven van 5 mei en 31 mei 1954 een overeenkomst gesloten hebben krachtens dewelke de eerste zich ertoe verbindt aan de tweede een lijfrente van 2.500 frank per maand uit te keren, op de voorwaarde dat verweerster de 2.000 aandelen van de aanleggende vennootschap, waarvan zij eigenares was, zou behouden;

Overwegende dat het arrest beslist dat bewuste over-

eenkomst een gift uitmaakt, dat zij de verbintenis van aanlegster afhankelijk stelt van een voorwaarde welke, daar zij ertoe strekt het vrij verkeer der goederen te beletten, als zodanig als niet geschreven moet worden beschouwd krachtens artikel 900 van het Burgerlijk wetboek, dat, aangezien bedoelde voorwaarde niet de dringende en beslissende beweegreden tot de gift geweest is, deze als eenvoudige gift moet blijven bestaan;

Overwegende dat het arrest, aldus de vordering van verweerster inwilligend, aanlegster veroordeelt om haar een lijfrente van 2.500 frank per maand te betalen, met ingang van 3 november 1955, de datum waarop aanlegster opgehouden heeft de bepaalde achterstallige bedragen te betalen, ten gevolge van het verkopen door verweerster van de aandelen in de aanleggende vennootschap die zij bezat;

Overwegende dat uit de vaststellingen van het bestreden arrest blijkt dat de litigieuze lijfrente door aanlegster onder kosteloze titel toegestaan werd en dat zij voortvloeit uit een onderhands contract, waardoor aanlegster de lijfrente rechtstreeks te haren eigen bezware en ten voordele van verweerster gevestigd heeft;

Dat het mitsdien ten deze de rechtstreekse schenking onder de levenden van een lijfrente, tot stand gebracht bij contract, geldt;

Overwegende dat volgens artikel 1969 van het Burgerlijk wetboek, dergelijke schenking in beginsel voor haar geldigheid onderworpen is aan de vormvereisten, bepaald bij artikel 931 van hetzelfde wetboek;

Overwegende dat aanlegster vóór de rechter over de grond bij conclusies deed gelden dat krachtens deze bepaling, de gift nietig was wijl zij niet bij authentieke akte geschied was;

Overwegende dat ten aanzien van deze betwisting de rechter ertoe verplicht was de regelmatigheid van de schenking naar de vorm vast te stellen, vooraleer de uitvoering ervan te gelasten;

Overwegende dat het beklaagd arrest, door aanlegster tot het nakomen van het litigieuze contract te veroordelen, zonder vooraf vast te stellen dat het hier ging om een schenking welke geldig was zonder de naleving van die vormvereisten, zijn beslissing niet wettelijk gerechtvaardigd heeft;

Dat het middel gegrond is;

*Om die redenen,*

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal ge-

maakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

## HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 16 april 1959.

Eerste Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-verslaggever : M. Bayot.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advikaat : Mr. della Faille d'Huyse.

### Industriële modellen. — Vereisten voor de namaking.

*Bij namaak van een industrieel model is de mogelijkheid van verwarring tussen een oorspronkelijk model en de weergave ervan geen noodzakelijke voorwaarde voor de namaking.*

*Wanneer de weergave van het model slechts gedeeltelijk is, kan de rechter wettelijk steunen op het ontbreken van elke mogelijkheid van verwarring om te beslissen dat de aan het model ontleende gegevens niet belangrijk genoeg zijn om een namaking op te leveren.*

P.V.B.A. « Quillerie » t/ Kolff.

Gelet op het bestreden arrest, op 10 juli 1957 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van artikelen 1, 22, 29, 35, 36 van de wet van 22 maart 1886 op het auteursrecht, 1, 2, 3, 4 van het koninklijk besluit n° 91 van 29 januari 1935 houdende regeling van de maatregelen betreffende de bescherming van de nijverheidstekeningen en modellen, 1382, 13 3, 1384 van het Burgerlijk wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest als niet gegrond de vordering verwerpt die strekt tot het vergoeden van de namaking, door verweerder, van het model van nationaliteitsplaat voor personenautomobielen dat door aanlegster totstandgebracht, geregistreerd en gedeponeerd werd, om reden dat, « al komen de bestanddelen van de door appellante (hier aanlegster) toegepaste combinatie tevens in de plaat van geïntimeerde (hier verweerder) voor, de vorm van de modellen geen voldoende gelijkenis vertoont om op het oog van de gewone kijker dezelfde algemene uitwerking te hebben » en dat de « verwarring » voorkomen is,

dan wanneer het bestreden arrest anderzijds vaststelt dat het model van plaat van aanlegster « gekenmerkt is hierdoor dat, in het eirond, lichtkleurig grondvlak, de nationaliteitskenletter door gekleurde wapenschilden omgeven is » en dat deze kenmerkende elementen ook door verweerder gebezigd zijn,

en dan wanneer het namaken van een tekening of een model bestaat, afgezien van elke mogelijkheid van verwarring, wanneer voor de namaking van de « kenmerkende » elementen van het nagemaakt voorwerp gebruik gemaakt is :

Overwegende voorzeker dat, zoals het middel betoogt, de mogelijkheid van verwarring tussen een oorspronkelijk model en de weergave ervan geen noodzakelijke voorwaarde voor de namaking van het model is;

Overwegende echter dat uit de vaststellingen van het bestreden arrest blijkt dat, « al komen de bestanddelen van de door aanlegster toegepaste combinatie tevens in de nationaliteitsplaat van verweerder voor »,

er evenwel tussen die elementen verschillen in lijn en kleur bestaan; dat bovendien verweerders model « een ander uitzicht vertoont » dan dat van aanlegster;

Overwegende dat, daar de weergave van het model van aanlegster mitsdien slechts gedeeltelijk is, de rechter wettelijk op het ontbreken van elke mogelijkheid van verwarring heeft kunnen steunen om te beslissen dat de gegevens die verweerder aan het model van aanlegster ontleend had niet belangrijk genoeg waren om een namaking op te leveren;

Dat het middel niet kan ingewilligd worden;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

## RAAD VAN STATE

6e Kamer. — 1 december 1960.

Voorzitter : M. Vauthier.

Raadsheren : M.M. Declaire en Coyette.

Substituut-auditeur-generaal : M. Dumont.

Advokaat : Mr. Malter.

Gemeenteraad. — Reglement op de politie van het verkeer. — Beperking op het stationeren. — Opportunitelt.

1. *De bij artikel 1 Wet 1 augustus 1899 aan de gemeenteraden opgedragen bevoegdheid om de aanvullende verordeningen onder toezicht van de bestendige deputaties voor te schrijven, heeft tot doel de algemene regelen aan de plaatselijke behoeften aan te passen; over de opportuniteit van deze maatregelen mag de Raad van State niet oordelen.*
2. *De bewoners van de aan de openbare weg palende gebouwen hebben geen privaat recht ten aanzien van het stationeren op deze weg, stationeren dat kan geregeld worden door politiereglementen met inachtneming van de behoeften van het verkeer.*

Diesbecq t./ Gemeente Sint-Gillis-Brussel.

Arrest nr. 8248.

Gezien het op 8 maart 1960 ingediende verzoekschrift, waarbij Georges Diesbecq de nietigverklaring vordert van artikel 4 van het op 26 november 1959 door de gemeenteraad van Sint-Gillis-bij-Brussel genomen en op 11 december 1959 door de bestendige deputatie van de provinciale raad van Brabant goedgekeurd reglement op de politie van het verkeer in zover dit artikel verbiedt, op het Antoine Delporleplein tussen acht en tien uur te stationeren;

Gehoord het andersluidend advies van de heer substituut Dumont;

Overwegende dat de gemeenteraad van Sint-Gillis, nadat op het Antoine Delporleplein een tuintje was aangelegd, met haar beslissing van 26 november 1959, goedgekeurd door de bestendige deputatie van de provinciale raad van Brabant overeenkomstig artikel 1 van de wet van 1 augustus 1899 houdende herziening van de wetgeving en van de reglementen op de politie van het vervoer, maatregelen heeft genomen betref-

fende het stationeren op dat plein; dat deze beslissing op 22 januari 1960 werd bekendgemaakt;

Overwegende dat artikel 4 van deze beslissing bepaalt: «Behalve van 8 tot 10 uur, is het stationeren „en bataille” toegelaten op de rijweg van het Antoine Delporteplein, vóór de nrs. 1 tot 10 enerzijds, en 11 en 19 anderzijds, volgens de op de grond getekende vakken»; dat deze maatregel in het verslag aan de raad als volgt wordt verantwoord:

«Om opstopping op de rijweg van dit plein te vermijden en bij wijze van veiligheidsmaatregel, zou het stationeren aan de rand van de square verboden en het stationeren „en bataille” alleen vóór de woongebouwen toegestaan moeten worden. Deze parkeerzone zou evenwel een „permanente stalplaats” kunnen worden. Daarom zou het stationeren er van 8 tot 10 uur moeten worden verboden.

»De Dienst voor het Wegverkeer, krachtens de onderrichtingen ter zake om advies gevraagd, verklaart dat hij niets heeft aan te merken op het ontwerp-reglement dat wij hem in deze hebben voorgelegd»;

Overwegende dat verzoeker betoogt, dat de in artikel 4 voorgeschreven beperking op het stationeren tussen 8 en 10 uur, is opgelegd met schending van artikel 1 van de wet van 1 augustus 1899; dat hij doet gelden dat de aanvullende verordeningen tot het uitvoerend waarvan artikel 1, derde lid, van de wet van 1 augustus 1899, gewijzigd bij de wet van 16 december 1935, de gemeenteraad machtigt, «door de bijzondere omstandigheden van de plaats waarop zij worden toegepast, moeten verantwoord zijn», wat, volgens hem, hier niet het geval is;

Overwegende dat de bij artikel 1 van de wet van 1 augustus 1899 aan de gemeenteraden opgedragen bevoegdheid om de aanvullende verordeningen onder toezicht van de bestendige deputaties voor te schrijven, juist tot doel heeft de bij het algemeen reglement op de politie van het wegverkeer vastgestelde algemene regelen aan de plaatselijke behoeften aan te passen; dat uit het verslag van het college aan de gemeenteraad blijkt dat de op het Antoine Delporteplein aangebrachte veranderingen maatregelen overeenkomstig de plaatselijke toestand noodzakelijk maken, teneinde opstopping op de rijweg te vermijden en er de veiligheid te verzekeren; dat de bestendige deputatie en de Dienst voor het Wegverkeer de bestreden regeling hebben goedgekeurd; dat de Raad van State zich niet in de plaats mag stellen van de overheid die regelmatig opdracht heeft om over de gepastheid van die maatregel te oordelen; dat het middel niet in aanmerking kan worden genomen;

Overwegende dat verzoeker voorts doet gelden, dat de gemeenteraad niet bevoegd is om het permanent stallen van voertuigen te regelen, aangezien de Koning in artikel 34, 1, van het koninklijk besluit van 8 april 1954 deze zaak volledig heeft geregeld;

Overwegende dat artikel 34, 1, van het algemeen reglement op het wegverkeer bepaalt:

«1. Het is verboden aanhangwagens, opleggers, reklamevoertuigen alsmede voertuigen met eigen beweegkracht die niet meer kunnen rijden, langer dan vierentwintig uur te laten stationeren op enige plaats van de openbare weg»;

Overwegende dat artikel 34 niet alleen doelt op het stationeren van voertuigen als genoemd onder nr. 1, maar ook op de algemene regelen ter zake van het stationeren van alle voertuigen; dat het geen invloed heeft op de omvang van de bij artikel 1 van de wet van 1 augustus 1899 aan de gemeenteoverheden

opgedragen bevoegdheid; dat het middel niet dienstig is;

Overwegende dat verzoeker zich verder beroept op de schending van artikel 6 van de Grondwet, in zover het aan de bewoners van het Antoine Delporteplein ontzegde recht «om hun auto gedurende meer dan vierentwintig uur voor hun eigen woning achter te laten» voor de bewoners van de straten waar het verkeer geen stationeerregeling vereist, blijft bestaan;

Overwegende dat de bewoners van de aan de openbare weg palende gebouwen generlei privaatief recht ten aanzien van het stationeren op deze weg bezitten; dat het stationeren wordt geregeld door politiereglementen met inachtneming van de behoeften van het verkeer; dat uit de bestreden beslissing niet blijkt, dat verzoeker onderworpen zou zijn aan andere bepalingen dan die welke voor alle gebruikers van deze weg gelden; dat het middel niet in aanmerking kan worden genomen;

*Besluit:*

Artikel 1: Het beroep wordt verworpen.

.....

## HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e Kamer — 1 februari 1961.

Voorzitter: M. Maréchal.

Raadsheren: M.M. Paës en Huyghebaert.

Advocaat-generaal: M. Strijckmans.

Advocaten: Mrs. Roland loco E. Vrints en Tijtgat loco Van den Heuvel.

**Wegverkeer. — Verkeerd begrepen teken van een verkeersagent, waardoor een voertuig tot stilstand gebracht en door het achter hem volgend voertuig aangereden wordt. — Toepassing van artikel 26, 2 van het algemeen wegenverkeersreglement.**

*Het op een verkeerd begrepen teken van een verkeersagent tot stilstand brengen van een voertuig, zelfs indien dit plots zou zijn gebeurd, kan niet als een onder de toepassing van art. 26, 2 van het algemeen wegenverkeersreglement vallende willekeurige handeling worden beschouwd. Een bestuurder is verplicht zijn snelheid derwijze te regelen, dat hij in alle omstandigheden voor een voorzienbare hindernis kan stoppen. Een bestuurder, die op een afstand van ongeveer zes meter bij druk verkeer en met vochtig wegdek, achter een voertuig rijdt, mag zich door het zelfs plots remmen van dit voertuig niet laten verrassen.*

Schulp t/ Rigaumont.

Gezien, in regelmatige vorm overgelegd, het vonnis op 30 januari 1959 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg zitting houdende te Antwerpen en op 14 mei 1959 betekend;

Gezien de akte van beroep dd. 1 juli 1959;

Overwegende dat het beroep, regelmatig naar vorm, binnen de wettelijke termijn ingesteld werd;

Overwegende dat de eis en de wederseis strekken tot de vergoeding der schade door partijen ondergaan ingevolge een verkeersongeval gebeurd te Antwerpen op 12 januari 1958, dat beide partijen hun personenwagen voerden op de Italiëlei in de richting Zuid-Noord;

dat de wagen van appellant, tot stilstand gebracht in het midden van het kruispunt van de Italiëlei met de Cassierstraat en de Tunnelplaats, aangereden werd door de wagen gevoerd door geïntimeerde die hem volgde;

Overwegende dat appellant verklaarde dat hij langzaam gestopt heeft omdat een politieagent, die ter plaatse het verkeer regelde en die met de rug naar hem gekeerd stond, een teken gegeven had, dat hij dacht voor hem bedoeld te zijn;

Overwegende dat geïntimeerde verklaarde dat, toen hij het voormeld kruispunt inreed het verkeerslicht groen zijnde, zijn voorrijder plots stopte in het midden van het kruispunt; dat, wegens de gladheid van de baan, hij niet kon voorkomen dat de aanrijding gebeurde;

Overwegende dat de politieagent verklaarde dat, staande in het midden van het kruispunt, hij aan een wagen komende uit de richting Noord teken deed om recht door te rijden, in plaats van zich te plaatsen op het kruispunt om links af te draaien, hetgeen verboden is;

Overwegende dat het aan geïntimeerde behoort het bewijs te leveren dat het remmen door appellant plots zou geschied zijn en niet om veiligheidsredenen geboden, zodat de aangereden hindernis onvoorzienbaar was;

Overwegende dat uit de gegevens der zaak geenszins met zekerheid kan afgeleid worden dat appellant plots zou geremd hebben; dat deze zulks ontkent; dat er geen onafhankelijke getuigen van de aanrijding zijn opgedaagd; dat de samengevoegde verklaringen van appellant en van de verkeersagent achter wiens rug de aanrijding gebeurde, niet toelaten met zekerheid te besluiten, zoals door de eerste rechter ten onrechte aangenomen werd, tot het plots karakter van de remming door appellant uitgevoerd; dat ten overvloede overigens dient aangestipt dat het remmen het gevolg was van een teken door de verkeersagent gegeven, hetwelk weliswaar verkeerd geïnterpreteerd blijkt te zijn geworden, doch dat het remmen, moest het zelfs plots zijn geschied, in deze voorwaarden niet zou kunnen beschouwd worden als een willekeurige handeling, welke onder toepassing zou vallen van artikel 26, 2 van de wegcode;

Overwegende anderzijds dat geïntimeerde reed op ongeveer 6 meter achter appellant, zoals blijkt uit zijn verklaring aan zijn verzekeraar (brief dd. 5 maart 1958, stuk 7 in käft III van bundel Schulp); «komende aan het kruispunt, rijdende richting Noord, verkeerslicht groen, voorafgegaan door wagen Ford bij een zestal meter, toen plots in het midden van het kruispunt zonder merkbare reden de personenwagen Ford remde en stopte; ik remde eveneens doch schoof tegen mijn voorganger»;

Overwegende dat ter plaatse het verkeer zeer druk was en dat het wegdek vochtig was;

Overwegende dat een bestuurder verplicht is zijn snelheid te regelen derwijze dat hij in alle omstandigheden kan stoppen voor een hindernis die kan worden voorzien;

Overwegende dat zoals hoger gezegd, het remmen door het voorrijdend voertuig, zelfs als het plotseling geschiedde, geen onvoorzienbare hindernis uitgemaakt heeft, zodat de volgende bestuurder zich hierdoor niet mocht laten verrassen, want hij moest ermede rekening houden bij de berekening van de veilige afstand die hij tussen de beide voertuigen moest laten bestaan;

Overwegende dat bijgevolg terzake dient aangenomen dat geïntimeerde zijn snelheid niet aangepast had aan de plaatsgesteldheid, de belemmering van het verkeer en de staat van de weg, zodat zijn verantwoordelijkheid in het gedrang komt;

Overwegende dat de herstelkosten van de wagen, belopende 12.059 frank niet betwist zijn; dat de vergoeding wegens verlet gedurende 13 dagen op 1.950 F te bepalen is;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Rechtdoende op tegenspraak;

Alle andere, meer omvattende of strijdige besluiten verwerpend;

Ontvangt het beroep;

Verklaart het gegrond;

Doet mitsdien het bestreden vonnis te niet;

Hervormende :

Zegt voor recht dat de verantwoordelijkheid uitsluitend op geïntimeerde rust;

Verklaart de hoofdeis gegrond;

Veroordeelt geïntimeerde om aan appellant te betalen ten titel van schadevergoeding, de som van 14.009 frank met de vergoedende intresten sedert 12 januari 1958 en de gerechtelijke intresten;

Verklaart de wedereis ongegrond;

Wijst geïntimeerde ervan af;

Verwijst geïntimeerde in de kosten van beide aanleggen.

## HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer. — 16 januari 1961.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. De Vreese en Vanparijs.

Advocaat-generaal : M. Matthijs.

Advocaten : Mrs. Sallières (Brussel) en Vandessel (Leuven).

**Aansprakelijkheid. — Uit onrechtmatige daad. — Verkeersongeval. — Motorfiets. — Uitgeslipt. — Oorzaak : koeuitwerpsels op de steenweg. — Artikel 1385 B.W. — Eigenaar van het dier. — Volstrekt vermoeden van schuld. — Draagwijdte. — Vreemde oorzaak. — Enige schuld van slachtoffer bewezen. — Aansprakelijkheid van de eigenaar van het dier uitgesloten.**

*Wanneer uit een strafrechtelijk opsporingsonderzoek gebleken is dat de bestuurder van een motorfiets met zijn voertuig plotseling is uitgeslipt in op de steenweg liggende koeuitwerpsels, terwijl geen andere factoren invloed ter zake zouden hebben kunnen uitoefenen, zoals regen, vochtigheid, mist, duisternis, tegenliggers of andere hindernissen, staat het oorzakelijk verband tussen deze koeuitwerpsels en het ongeval vast, en dient de aansprakelijkheid er van beoordeeld te worden op grond van artikel 1385 B.W.*

*Deze bepaling stelt o.m. tegen de eigenaar van het dier een volstrekt vermoeden van schuld in. Dienvolgens om in hun vordering tot schadeloosstelling te lukken moeten het slachtoffer of zijn rechthebbers geen schuld in hoofde van de eigenaar van het dier bewijzen. Laatstgenoemde kan slechts aan zijn aansprakelijkheid ontsnappen door het bewijs te leveren van een vreemde oorzaak, d.i. door te bewijzen dat de schade, hoewel ontstaan door de materiële tussenkomst van zijn dier, veroorzaakt werd door een feit dat aan dit dier vreemd is :*

*overmacht of toeval, of schuld van het slachtoffer of van een derde.*

*Nu uit de gegevens van het opsporingsonderzoek gebleken is dat het ongeval enkel en alleen te wijten is aan de verstrooidheid of aan de onvoorzichtigheid van de bestuurder van de motorfiets, die, alhoewel hij, van uit de bocht, de op een afstand van 40 meter in het midden van de steenweg over een lengte van 25 meter verspreide koeuitwerpsels duidelijk kon bemerken, en als motorfietsbestuurder het daardoor ontstaand slipgevaar voor zijn voertuig moest voorzien, zonder noodzaak, vlak op deze koeuitwerpsels gereden heeft, ligt de enige aansprakelijkheid van het ongeval bij het slachtoffer, temeer het deze niet uitgedroogde uitwerpsels, die in het midden van de steenweg een zichtbare groene streep vormden, gemakkelijk kon ontwijken.*

De Breuker Jeanne t/ Vander Meulen Homerus, Maes, Godelieve en Stad Sint-Niklaas-Waas.

Gehoord appellante en de eerste twee geïntimeerden in hun middelen en besluiten;

Gezien de stukken onder meer de uitgifte van het bestreden vonnis verleend door de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde op 25 maart 1959;

Overwegende dat het beroep regelmatig is naar tijd en vorm;

Overwegende dat derde geïntimeerde hoewel behoorlijk gedagvaard vóór het Hof geen pleitbezorger gesteld heeft;

Overwegende dat appellante bij haar eerste besluiten verklaart dat zij « het beroep gericht tegen de derde geïntimeerde uitdrukkelijk verzaakt »;

*a) Nietigheid van het aangevochten vonnis :*

Overwegende dat voormeld vonnis dat gewezen werd na advies van het openbaar ministerie niet vermeldt dat dit advies uitgebracht werd in openbare terechtzitting;

dat evenmin enigerlei ander rechtsgeldig bewijs zoals een uittreksel uit het zittingsblad wordt overgelegd nopens de vervulling van deze op straf van nietigheid voorgeschreven pleegvorm (art. 112 W.B.R. en 96 G.W.);

dat het vonnis « a quo » daarom ambtshalve nietig dient verklaard te worden;

Overwegende dat partijen over de grond van het geschil geconcludeerd hebben en de zaak in staat is om definitief bij één arrest beslecht te worden; dat evocatie derhalve toegelaten is overeenkomstig artikel 473 W.B.R.;

Overwegende dat het vereist voorkomt elke nutteloze vertraging in de oplossing van het geschil te vermijden;

*b) Ten gronde :*

Overwegende dat appellante, handelende zowel in eigen naam als in hoedanigheid van moeder-voogdes en beheerster der goederen van haar minderjarige dochter Willems Louise, geïntimeerden gedagvaard heeft om zich solidairlijk te horen veroordelen haar uit hoofde van een dodelijk verkeersongeval waarvan haar echtgenoot Willems Henri het slachtoffer geweest is, de som van één miljoen gebracht in de loop van het geding op 1.677.333 F ten titel van schadevergoeding te betalen met de gerechtelijke interesten en de kosten des gedings;

Overwegende dat de vordering gesteund is op de artikels 1382, 1383, 1384 en 1385 B.W.;

Overwegende dat uit het strafrechtelijk vooronderzoek gebleken is dat wijlen Willems Henri op 28 juli 1957 rond 19.30 u. per moto op de steenweg Dendermonde - Sint-Niklaas, wijk Tereken, met een snelheid van 40 km per uur reed toen hij voorbij de bocht plotseling slipte in aldaar liggende uitwerpsels afkomstig van een der zes koeien welke eerste twee geïntimeerden kort vooraf samen uit de weide terug naar de stal hadden geleid;

dat voornoemde Willems Henri dientengevolge zijn evenwicht verloor en na rechts uitgeglibberd te hebben met het achterwiel van zijn voertuig in de straatgoot terecht kwam;

dat hij ten gronde viel en 's anderendaags om 10.15 uur ingevolge een schedelbreuk in de Stedelijke Kliniek overleed zonder tot het bewustzijn te zijn gekomen;

Overwegende dat, bij afwezigheid van andere factoren welke een invloed ter zake zouden hebben kunnen uitoefenen : regen, vochtigheid, mist, duisternis, tegenliggers of andere hindernissen, het buiten kijf is dat er tussen hogerbedoelde koeuitwerpsels en het ongeval een band van oorzakelijkheid bestaat;

Overwegende dat artikel 1385 B.W. bepaalt dat « de eigenaar van een dier of hij die het gebruikt zolang het in zijn dienst staat, verantwoordelijk is voor de schade door het dier veroorzaakt, hetzij het dier onder zijn bewaking is, hetzij het verdwaald of ontsnapt is »;

Overwegende dat bovengemeld artikel in hoofde van de eigenaar van het dier een volstrekt vermoeden van schuld (Juris et de jure) instelt; (Baudry Lacantinerie en Barde, Droit civil des Obligations D. IV, nr. 2946, blz. 1170);

dat dienvolgens appellante om in haar vordering te lukken geen fout moet bewijzen in hoofde van eerste beide geïntimeerden en deze laatsten slechts aan hun verantwoordelijkheid kunnen ontsnappen door het bewijs van een vreemde oorzaak dit is door te bewijzen dat de schade hoewel ontstaan door de materiële tussenkomst van hun dier veroorzaakt werd door een feit dat vreemd is aan dit dier : overmacht of toeval of schuld van het slachtoffer of van een derde (Cass. 23-6-1932, Pas. I-200, R.P.D.B. V° Responsabilité nr. 1050; De Page, Droit Civil, D.II, nr. 1015; Dabin et Lagasse Examen de jurisprudence, R.C.J.B. 1959, nr. 75, blz. 220);

Overwegende dat uit de gegeven van het opsporingsonderzoek en meer bepaald uit de vaststellingen der verbalisanten kort na het ongeval alsook uit de alsdan door hen afgenomen verklaringen van de ooggetuigen met zekerheid kan worden afgeleid dat dit ongeval enkel en alleen te wijten is aan de verstrooidheid of aan de onvoorzichtigheid van Willems Henri, die, alhoewel hij, van uit de bocht, de op een afstand van 40 meter in het midden van de steenweg over een lengte van 25 meter verspreide koeuitwerpsels duidelijk kon bemerken en als motorrijwielbestuurder het daardoor ontstaand slipgevaar voor zijn voertuig moest voorzien, zonder noodzaak, vlak op deze koeuitwerpsels gereden is;

Overwegende dat Willems Henri des te gemakkelijker kwestieuze koeuitwerpsels kon ontwijken daar, volgens de door de verbalisanten opgemaakte schets waarvan de nauwkeurigheid niet ernstig kan worden betwist, hij, tussen de ganse 25 meter lange streep op de kasseien gevormd door deze uitwerpsels en de boord met het rechtersvoetpad, over een afstand van 1,70 m tot 2,50 m beschikte om ongehinderd te kunnen doorgaan; dat hij verder bij afwezigheid van tegenliggers

de linkerzijde van de steenweg kon gebruiken welke ook een niet bevuilde breedte van ongeveer 2,50 m vertoonde;

Overwegende dat appellante ten onrechte aanvoert dat Willems Henri bovengemelde uitwijkingsmanoeuvres niet heeft kunnen uitvoeren om reden dat de koeuitwerpsels waren uitgedroogd en mitsdien niet konden worden bespeurd;

Overwegende dat deze aanvoering geen steek houdt vermits, nu de koeien amper een kwart uur vóór het ongeval aldaar waren voorbijgegaan en getuige Nys René bevestigt dat de koeuitwerpsels nog tamelijk nat waren, zij in het midden van de steenweg een groene streep vormden en als dusdanig een zichtbare hindernis vormden voor een voorzichtige motorrijder;

Overwegende dat de bewering van appellante als zou, in strijd met de aanduidingen, van bovengemelde schets waarnaar de koeuitwerpsels slechts een streep van amper 0,60 m breedte uitmaken, gans de rijbaan met koedrek of minstens met een breedte van 1,50 m overdekt geweest zijn geenszins met de werkelijkheid strookt;

Overwegende dat appellante te vergeefs tot staving van deze bewering de verklaringen van de getuigen De Bruycker Louisa en Callewaert Roger inroept;

dat immers deze verklaringen, uitgaande van getuigen die meer dan twee maanden na het ongeval en op verzoek van de raadsman van appellante werden onderhoord, niet kunnen opwegen tegen voormelde bevindingen van de Rijkswacht en tegen de spontane en oprechte verklaringen afgelegd door eerste geïntimeerde onmiddellijk na het ongeval en luidens dewelke de uitwerpsels waarvoor hij op zij gegaan is afkomstig waren van één enkele koe en wel van de middenste der drie koeien geleid door tweede geïntimeerde;

Overwegende dat uit al het voorgaande volgt dat Willems Henri alleen verantwoordelijk is voor de schadelijke gevolgen van het ongeval;

*Om die redenen :*

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord in openbare terechtzitting de heer advocaat-generaal Matthys in zijn eensluidend advies; alle andere of meer omvattende besluiten verwerpend; rechtdoende op tegenspraak tegenover beide eerste geïntimeerden en bij verstek om te verschijnen tegenover derde geïntimeerde, verklaart appellante ontvankelijk in haar beroep; verklaart het aangevochten vonnis nietig, trekt de zaak tot zich en ten gronde wijzend, geeft akte aan appellante dat zij uitdrukkelijk het beroep tegenover derde geïntimeerde verzaakt; wijst de eis van appellante als ongegrond af; veroordeelt appellante tot de kosten van beide aanleggen.

Beveelt de afscheiding der kosten op het hoger beroep gevallen ten bate van Mr. De Ryck, pleitbezorger, die ter terechtzitting van heden bevestigt het grootste deel derzelfde te hebben voorgeschoten.

## BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

1e kamer. — 19 mei 1959.

Voorzitter : M. Terlinden.

Rechters : M.M. Catfolis en Meulemans.

Advokaten : Mrs. Calloud en De Vis.

**Spoorwegen. — Bewaakte overweg (gesloten) met onbewaakte wisselgang (open) voor voetgangers. — Voetganger verantwoordelijk. — Geen verplichting licht- of geluidseinen aan te brengen.**

*Wanneer een regelmatig gesignaleerde bewaakte overweg gesloten is, en de nevenliggende onbewaakte open wisselgang voor voetgangers voorzien is van een bijzonder opschrift met doodshoofd, duiden deze maatregelen genoegzaam aan dat de weggebruiker die over de sporen wil gaan, voor zijn eigen veiligheid dient te zorgen.*

*Wanneer een overweg ingericht en gesignaleerd is naar de wettelijke en reglementaire voorschriften, begaat de N.M.B.S. geen fout door er geen licht- of geluidseinen te hebben aangebracht tot dewelke zij niet verplicht was.*

Sterckendries t/ N.M.B.S.

Overwegende dat de vordering ingeleid bij geboekt exploit van deurwaarder Provost dd. 8.958 ertoe strekt verweerster te doen veroordelen aan aanlegger te betalen, onder voorbehoud van vermeerdering of vermindering in de loop van het geding, de som van 312.000 frank daarbij de vergoedende, de gerechtelijke interesten en de kosten, als herstelling voor de schade die aanlegger opliep ingevolge een spoorwegongeval waarbij zijn zoon René, Theophiel de dood vond en voor hetwelk hij beweert dat verweerster verantwoordelijk is;

Overwegende dat kwestieus ongeval voorviel op 29 juli 1958 omtrent 19 uur te Kuntich aan de overweg nr 44;

Overwegende dat gezegde overweg bestaat uit een overgang voorzien van een wisselgang voorbehouden aan voetgangers en uit een overgang voor voertuigen voorzien van een neergelaten slagboom waartoe de toegang slechts verkregen wordt, op aanvraag bij middel van een trekbel;

Overwegende dat het slachtoffer zich met zijn bromfiets langs de overgang voor voetgangers op het spoor begaf en er op aangereden werd door de elektrische trein Oostende - Luik;

Overwegende dat de wijze zelf op dewelke de overweg is ingericht het slachtoffer er toe moest aanzetten zich slechts op het spoor met grote omzichtigheid te wagen en slechts na zich vergewist te hebben of er geen trein in aantocht was;

Overwegende immers dat de slagbomen zoals reeds gezegd neergelaten waren en dat daarenboven de aandacht van de weggebruikers nog op bijzondere wijze op het gevaar getrokken werd bij middel van de volgende opschriften : « Let op — Attention » « Steek niet over zonder in de twee richtingen te kijken een trein kan er een ander verbergen »; dat daarbij een doodshoofd op dit laatste opschrift aangebracht het gevaar nog verduidelijkt;

Overwegende dat al deze maatregelen genoegzaam aanduiden dat de weggebruiker die over het spoor wilde gaan, voor zijn eigen veiligheid diende te zorgen;

Overwegende dat het uit de verklaring van de sein-

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD



gever Uyttebroeck blijkt dat het slachtoffer zich nog niet op het spoor bevond toen de trein uit de bocht gereden kwam;

Dat hieruit voortvloeit dat de trein voor het slachtoffer zichtbaar was toen hij over het spoor begon te komen;

Dat de verklaring van de seingever een bevestiging vindt in de verklaring van de treinbestuurder Dassonville die vaststelde dat het slachtoffer met het voorwiel van zijn bromfiets over de eerste rail van het spoor kwam toen de trein er nog slechts een tiental meters van verwijderd was;

Overwegende dat het uit de voorgelegde bescheiden niet blijkt dat het kreupelhout en struikgewas dat op het talud zou gestaan hebben het zicht op het spoor verhinderde;

Dat in elk geval indien het uitzicht er door beperkt was het slachtoffer zich nog met meer omzichtigheid diende te gedragen;

Overwegende dat het feit dat twee andere personen juist vóór het slachtoffer het spoor zijn overgegaan het niet ontsloeg van zelf voorzichtig te zijn;

Overwegende dat het niet wordt betwist dat de overweg ingericht is naar de wettelijke en reglementaire voorschriften;

Dat bepaaldelijk ter zake het gevaar op afdoende wijze gesignaleerd was; dat verweerster derhalve geenszins een fout beging door aan deze overweg geen licht- of geluidsignalen te hebben aangebracht tot dewelke zij niet verplicht was;

Overwegende dat het aldus blijkt dat het ongeval uitsluitelijk te wijten is aan de onvoorzichtigheid van het slachtoffer zelf; dat de vordering dienvolgens ongegrond is;

*Om deze redenen :*

De Rechtbank,

Wijst aanlegger van zijn eis af en verwijst hem in de kosten.

## BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

24 februari 1961.

Voorzitter : M. Driessen.

Rechters : M.M. Alsteens en Meers.

Advocaten : Mrs. Franssen en Stas.

**Verjaring van intresten. — Stuiting. — Vereisten waaraan de schuldbekentenis moet voldoen. — Erkenning door een solidaire medeschuldenaar. — Strekking van artikel 2249 B.W. n toepasselijkheid van artikel 1328 B.W.**

*De vijfjarige verjaring van art. 2277 B.W. wordt slechts gestuit door de schuldbekentenis, die aan de bij art. 1341 v. B.W. geformuleerde regels voldoet. Aan de schuldeiser gerichte brieven door een notaris, die geen lasthebber van de schuldenaar is, kunnen niet als schuldbekentenissen worden aangenomen.*

*De bepaling van art. 2249 B.W., dat de erkenning van de schuld door een solidaire medeschuldenaar de verjaring ook tegen de andere schuldenaren stuit, is een wettelijke uitzondering op het beginsel, dat de stuiting der verjaring zich niet uitstrekt van het een geding tot een ander of tot andere personen, uitzondering, die strikt dient toegepast te worden.*

*Zo de solidaire medeschuldenaars gemeenschappe-*

*lijke verplichtingen hebben, zijn hun persoon en hun belangen nochtans onderscheiden. Ten aanzien van handelingen, die individueel gesteld worden, zoals bv. de erkenning van een schuld, moeten zij als derden worden beschouwd en geldt derhalve art. 1328 B.W.*

Mewis t/ Vannutsen en Blanckaert.

Overwegende dat de eis strekt tot handlichting van een hypothecaire inschrijving genomen op een boomgaard gelegen te Wellen tot zekerheid van een lening van acht en tachtig duizend vijfhonderd frank;

Overwegende dat verweerders op tegeneis betaling vragen van

1) de som van 37.630 frank, nog verschuldigde intresten;

2) de som van 15.000 frank, saldo op een lening;

Overwegende dat door notariële akte, in datum van twee juli 1946, aanlegger en Vaes, weduwe van Vannitsen Ludovicus, moeder van eerste verweerster, een som van 88.500 frank van de twee verweerders geleend hebben; dat een interest van vijf Frank per honderd en per jaar werd bedongen en een boomgaard gelegen te Wellen, in onderpand gesteld werd;

Overwegende dat aanlegger de hoofdsom en vijf jaren interest terugbetaalde aan deurwaarder Wage-mans Maurice te Tongeren, op 19 november 1958;

Overwegende dat verweerders weigeren handlichting te geven, zolang aanlegger de overige interesten niet betaald heeft;

Overwegende dat aanlegger de verjaring, voorzien door artikel 2277 van het Burgerlijk Wetboek, inroept;

Dat verweerders beweren dat deze verjaring gestuit werd :

1) door de schuldbekentenis van aanlegger die zou spruiten uit een schrijven van notaris Wilsens Ferdinand, te Wellen, gericht aan verweerders op 17 november 1952 en een brief van dezelfde notaris aan verweerders op 27 februari 1953;

2) door de schuldbekentenis van Vaes Maria, solidaire medeschuldenares, getekend op 3 juli 1954 alsook door een brief van 12 mei 1959;

Overwegende dat de schuldbekentenis, die de verjaring stuit, onderworpen is aan de regels van artikel 1341 en volgende van het Burgerlijk Wetboek; dat in casu aanlegger nooit in een onderhandse akte uitdrukkelijk of stilzwijgend bekende meer interesten verschuldigd te zijn dan die der laatste vijf jaren (zie De Page T. VII vol. 2 N° 1194 en 1196);

Dat de brieven van de notaris voornoemd niet als schuldbekentenissen kunnen aangenomen worden;

Dat trouwens de notaris niet als lasthebber van aanlegger optrad;

Overwegende dat artikel 2249 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de schuldbekentenis van een solidaire medeschuldenaar de verjaring stuit insgelijks tegenover de andere schuldenaar;

Dat dit artikel een wettelijke uitzondering is op dat principe dat de stuiting der verjaring zich niet uitstrekt van een geding tot een ander noch aan andere personen;

Dat die uitzondering strikt dient toegepast;

Dat zo de solidaire medeschuldenaars van een schuld gemeenschappelijke verplichtingen hebben, zij nochtans verschillen niet alleen in hun persoonlijkheid doch ook in hun belangen;

Dat zij noch de rechtverkrijgende noch de rechthabende van elkander zijn; dat zij dienvolgens als derden moeten beschouwd worden tegenover de akten die individueel gesteld werden, bij voorbeeld, in een ge-



tekende erkenning der schuld en bijgevolg artikel 1328 van het burgerlijk wetboek dient toegepast;

Dat zij eveneens geen lasthebbers zijn de ene van de andere;

Dat indien men kon aannemen dat in zekere zin de solidaire medeschuldenaar die de schuld betaalt, als lasthebber optreedt in die mate, zulks het geval niet is wanneer de medeschuldenaar door zijn erkenning van de schuld de toestand van de andere medeschuldenaar verergert; dat de gevolgen van die erkenning bepaald worden door artikel 2249 van het burgerlijk wetboek, dat niet strijdig is met artikel 1328 van het burgerlijk wetboek (Zie Dalloz - Jurisprudence Générale - Tome XIII.1893.V<sup>e</sup> Per. Pré Nr. 417 blz. 174, en nota I, zaak Peyrot c/ De Lavenie);

Dat trouwens solidaire medeschuldenaars tegenstrijdige belangen kunnen hebben en het mogelijk is dat er op zeker ogenblik een geheime verstandhouding tussen de schuldenaar en een der medeschuldenaars tot stand komt, met het gevolg dat schulderkenningen door een medeschuldenaar vals en geantedateerd worden;

Dat daarom de schulderkenning vaste datum moet hebben, zodat de medeschuldenaar die tegenover zijn schuldeiser een recht heeft verworven, namelijk de verjaring in te roepen, niet zijn toestand ziet verergeren door een erkenning die in tempore suspecto tussen komt;

Dat alzo in casu de schulderkenningen door Vaes Maria gedaan op 3 juli 1954 en 12 mei 1959 geen vaste datum hebben en bij toepassing van artikelen 2249 en 1328 van het burgerlijk Wetboek de solidaire medeschuldenaar, aanlegger, niet kunnen binden; dat de stuiting der verjaring tegen Vaes Maria, niet tegenstelbaar is aan aanlegger;

Dat eindelijk de verstandhouding tussen Vaes Maria, die de moeder is van eerste verweerster, en deze laatste in het oog springt, des te meer dat de ontleende som volgens de notariële akt van 2 juli 1946 aan aanlegger alleen uitbetaald werd en deze alleen de sommen verschuldigd is, dit betreffende de rechtsverhoudingen tussen medeschuldenaars onderling;

Overwegende dat uit dit alles blijkt dat aanlegger terecht de verjaring inroept en zijn eis tot handlichting gegrond is;

Dat verweerders inderdaad een schuldbekentenis van 15 januari 1944 bijbrengen; dat die overeenkomst als oorzaak een lening bepaalt;

Dat aanlegger, verweerder op tegeneis, de gedingbeslissende eed niet mag opdragen, daar hij een ongeoorloofde oorzaak — niet navolging der wetten op de muntsanering — inroept en alzo zich steunt op zijn eigen oneerlijkheid;

Gezien artikelen 2, 30 tot 37 en 41 der Wet van 15 juni 1935;

*Om deze redenen,*

De Rechtbank, wijzend op tegenspraak:

Veroordeelt verweerders handlichting te geven van de hun toegestane hypothecaire zekerheid door akte verleden voor notaris Fernand Wilsens te Wellen, op 2 juli 1946, overgeschreven ter Hypotheken te Tongeren, op 20 juli 1946, deel 1569, Nr. 5 op een boomgaard, gelegen onder Wellen, ter plaatse: Schijterstraat, sectie D, Nr 568, groot 64 aren 80 centiares;

Zegt dat, bij gebreke zulks te doen binnen de acht dagen, van de betekening van het tussengekomen vonnis, dit vonnis als handlichting zal dienen van de hypotheek;

Beveelt dat de heer bewaarder der hypotheken te

Tongeren zal gehouden zijn de inschrijving door te halen;

Veroordeelt verweerders tot de kosten van de hoofdeis hierin begrepen de kosten van de handlichting en van de doorhaling;

Zegt de tegeneis in betaling van 37.630 fr., achterstallige interesten ongegrond;

Wijst hem af;

Zegt de tegeneis in betaling van 37.630 fr., achterstallige interesten ongegrond;

Veroordeelt aanlegger aan verweerders te betalen de som van 15.000 frank, met de gerechtelijke interesten en de kosten van de tegeneis;

## RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

2e Kamer. — 24 februari 1961.

Voorzitter: M. J. Polspoel.

Rechters: M.M. Dandois en Dierckx.

Referendaris: M. Deckers.

Advokaten: Mrs. Ooms en Percy.

1. **Strafzaken. — Ongeoorloofd vervoer van personen. — Schadeloosstelling. — Minnelijke schikking door uitbater aanvaard. — Vordering tot schadeloosstelling door N.M.B.S. voor een burgerlijke rechtsmacht ingesteld. — Ontvankelijk en gegrond.**

2. **Strafzaken. — Ongeoorloofd vervoer van personen. — Schadeloosstelling. — Schatting van het bedrag van de schade. — Ex aequo et bono.**

1. *Zelfs indien een autocaruitbater de minnelijke schikking voorgesteld door de ambtenaar van het O.M. wegens overtredingen op de artikelen 1 en 30 van het W.B. van 30-12-1946 en artikel 56/a van het R.B. van 20-9-1947 aanvaard heeft, kan de N.M.B.S. aanspraak maken op schadevergoeding gegrond op artikel 1382 B.W., zo zij het causaal verband tussen de schuld van de uitbater en de door haar geleden schade bewijst.*

2. *Bij gebrek aan een vaste maatstaf ter begroting van de door de N.M.B.S. geleden schade, dient deze « ex aequo et bono » geschat.*

N.M.B.S. t/ Somers.

Gezien de inleidende dagvaarding dd. 5 maart 1960;

Overwegende dat verweerder erkend heeft bij het strafrechterlijk onderzoek op 21-7-1959 en 2-8-1959 tussen Antwerpen en Oostende en terug bij middel van een autocar bezoldigd vervoer van personen verricht te hebben zonder in het bezit te zijn van de vereiste wettelijke machtiging; dat hij hoofdens deze feiten inbreuk pleegde op artikelen 1 en 30 van het K.B. van 30-12-1946 en artikel 56/a van het R.B. van 20-9-1947;

Overwegende dat verweerder trouwens de minnelijke schikking voorgesteld door de ambtenaar van het O.M. wegens voornoemde overtredingen aanvaard heeft;

Overwegende dat derhalve de verantwoordelijkheid van verweerder bewezen is; en op grond van artikel 1382 B.W. aanspraak kan maken op schadevergoeding zo hij het causaal verband tussen de schuld van verweerder en de door haar geleden schade bewijst;

Overwegende dat aanlegster een schadevergoeding vordert van 3.000 F voor elke reis door verweerder

ingericht of 6.000 F; dat dit bedrag bepaald werd, rekening houdend met het aantal vervoerde personen, hun leeftijd en de verminderingen die toegestaan worden bij groepsreizen;

Overwegende dat het niet bewezen is dat alle personen, zo zij geen gebruik hadden kunnen maken van een autocar, bewuste reis hadden ondernomen; dat het evenmin vaststaat dat zij per spoor hadden gereisd;

Overwegende dat trouwens het louter toeristische karakter van de reis dient onderlijnd en de vervoerde personen niet om beroepsredenen de reis dienden te ondernemen;

Overwegende dat evenwel dient aangenomen dat een zeker aantal personen, zelfs bij ontstentenis van de vervoerdienst door verweerder ingericht, naar de kust zouden gereisd hebben; dat een redelijke kans bestond dat deze personen de vervoermiddelen, door aanlegster ter beschikking gesteld zouden gebruikt hebben;

Overwegende dat bij gebrek aan een vaste maatstaf ter begroting van de door aanlegster geleden schade, deze ex aequo et bono dient geschat op  $2 \times 1.000$  F;

*Om deze redenen,*

De Rechtbank maakt melding van de toepassing van artikel 2 van de wet van 15 juni 1935;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpende;

Veroordeelt verweerder om aan aanlegster te betalen het bedrag van 2.000 F met de vergoedende intresten op 1.000 F vanaf 21 juli 1959 en op 1.000 F vanaf 2 augustus 1959 tot 5 maart 1960 en de gerechtelijke intresten vanaf deze laatste datum;

Verwijst verweerder in de kosten van het geding en begroot deze kosten tot heden aan de zijde van aanlegster alleen op 705 F, pleidooirecht inbegrepen;

Wijst aanlegster af van het overige van haar eis.

## VREDEGERECHT TE KONTICH

9 mei 1961.

Plv. Rechter : Raymond Jacobs.

Pleiter : Mr. Js de Voogt.

**Rechterlijke macht. — Uitvoerende macht. — Wederkerige functies. — Wetten tot beperking der pacht-prijzen. — Pachtgronden.**

*De rechterlijke macht is onbevoegd om te oordelen over de motieven, die de wetgever bij het legisfereren, hebben geïnspireerd en geleid en het behoort haar meteen en bovendien niet enigerlei appreciatie te uiten omtrent de rechtvaardigheid en of de doelmatigheid ener wet, die zij eenvoudig geroepen is, desnoods te interpreteren en alleszins toe te passen.*

*De wetgeving tot beperking der pachtprizen vindt haar bestaansreden in een te gemakkelijke, aan machtsmisbruik toegeschreven opdrijving der pachtprizen. Zij is alleen toepasselijk op de verpachting — met of zonder gebouwen — van « landbouwgronden » in de klassieke betekenis des woords (cfr. hieromtrent de bepaling in het vonnis).*

Fierens t./ Hellemans.

Overwegende dat de aanlegger, wat de aan het geding voorafgegane feiten aangaat, doet gelden, dat zijn vader op 15 maart 1945 a rato van 3.000 F 's jaars een te Reet gelegen en aan de verweerder toebehorend

weideland van 3 ha. in pacht nam en dat hij op 15 maart 1957 zijn vader als pachter opvolgde en dat alsdan met de verweerder een jaarlijkse pacht prijs van 7.000 F overeengekomen werd;

Overwegende dat uit de door aanlegger zelf voor-gebrachte kwijtschriften van pacht echter blijkt, of-schoon zulks ter zake geen wezenlijk belang heeft, dat de aanlegger reeds op 15 maart 1949 verweerd-ers pachter is geworden en dat de jaarlijkse pacht prijs vereffend werd a rato van 3.317 F van 15 maart 1950 af en a rato van 7.000 F — of misschien zelfs 7.500 F voor één enkel pachtjaar, nl. het op 15 maart 1955 ingegane — van 15 maart 1955 af;

Overwegende dat de aanlegger zijn vordering, inge-leid door het exploit van rechtsingang dd. 5 april 1961, in rechte steunt op de wetten tot beperking der pacht-prijzen en nl. allereerst de wet van 26 juli 1952, die het plafond in zaken van pachtprizen voorziet en die o.m. voorschrijft, dat de pachtprizen van 1939 slechts met de vermenigvuldiger twee (pachtgronden) of twee en half (akkoord of pacht met gebouwen) mogen verhoogd worden;

Overwegende dat de vordering van de aanlegger vervolgens gesteund gaat op de wet van 20 januari 1961, die beoogt de voornoemde wet tot beperking der pachtprizen te sanctionneren en meer kracht bij te zetten, vermits zij de terugvordering toelaat der boven de wettelijke maxima betaalde pachtprizen en zulks met terugwerkende kracht gedurende vijf jaar en dat die terugvordering slechts aan een tweevoudige beper-king onderhevig is;

Overwegende immers dat eensdeels de vóór 1 ja-nuari 1959 betaalde pachtprizen bepaald verworven blijven aan de verpachter, ook al waren ze overdreven in het licht der hierboven aangeduide maatstaven, ter-wijl anderzijds de pachtprizen, berekend op basis der in de wet van 26 juli 1952 gegeven richtlijnen, nooit lager mogen liggen dan het perequateerd kadastraal inkomen, verhoogd met één negende;

Overwegende dat de aanlegger nu in concreto de door hem betaalde pacht prijs van 7.000 F 's jaars « overdreven vindt » en vordert, dat dezelve zou her-leid worden tot op een jaarlijkse pacht prijs van 4.500 F en dat de verweerder meteen zou veroordeeld worden tot de wederbetaling van alle bedragen, die hem na 1 januari 1959 boven die aldus verlaagde pachtprizen zijn overgemaakt geworden;

Overwegende dat de verweerder die vordering aller-eerst bestrijdt door het ... demagogisch karakter der ingeroepen wetgeving te onderlijnen en dat hij be-klemtoont dat, eensdeels de pachtprizen zich op een normaal niveau hebben gestabiliseerd, terwijl het anderzijds toch onduidelbaar zou zijn bepaalde economi-sche doeleinden te zien verwezenlijken op de kosten en tot schade van één bepaalde categorie der Belgische bevolking;

Overwegende dat de rechterlijke macht in België echter onbevoegd is om te oordelen over de motieven, die de wetgever bij het legisfereren hebben geïnspi-reerd en geleid en dat het haar meteen en bovendien niet behoort enigerlei appreciatie te uiten omtrent de rechtvaardigheid en, of de doelmatigheid ener wet, die zij eenvoudig geroepen is desnoods te interpreteren en alleszins toe te passen;

Overwegende dat de verweerder verder aanvoert dat de door de aanlegger ingeroepen wetgeving het fundamenteel beginsel van de wetskracht der overeen-komsten (artikel 1134 B.W.) heeft miskend en dat aldus de hoeksteen van het verbintenissenrecht in het algemeen en de goede trouw in het bijzonder aan het wankelen zijn gebracht en dat hij de rechterlijke

macht verzoekt hem te beschermen tegen de daaruit resulterende gevaren;

Overwegende echter dat die redenering de afwijzing van aanleggers eis niet vermag te impliceren, vermits het juist een vermogen is van de quasi almachtige wetgever — om redenen, die de rechterlijke macht onbesproken dient te laten — maatregelen te nemen, die hij op een bepaald moment geboden acht, ook al druisen ze in tegen de beginselen, die de rechtsonderhorigen als essentieel en heilig beschouwen;

Overwegende dat het — om omtrent de gegrondheid van aanleggers vordering te kunnen oordelen in het licht der nieuwe, hierboven aangehaalde wetgeving, gepast voorkomt de heropening der debatten te bevelen en er te dien aanzien dient op gewezen te worden;

dat de wetgeving tot beperking der pachtprizen haar bestaansreden vindt in een te gemakkelijke, aan machtsmisbruik toegeschreven opdriving van de pachtprizen en zulks « om reden, dat de vraag naar landbouwgronden in ons land te hoog is » (J. Nijs, Over de nieuwe wetgeving tot beperking der pachtprizen, in T. v. d. Vr., 1961, p. 17), zodat nadelige gevolgen ontstaan ten aanzien van de « concurrentie met identieke landbouwproducten in de vreemde » (id.);

dat de bedoelde wetgeving — om het door haar bevonden misbruik te keer te gaan en het gestelde economisch doel te bereiken — de pachtprizen allereerst gelimiteerd en alle overtreding vervolgens gesanctionneerd heeft en dat zij in dit opzicht het onwederlegbaar vermoeden vestigt, dat alle strijdige en zelfs volstrekt vrij bedongen overeenkomsten moeten vervallen, wijl de pachter ze aanvaard heeft « onder een druk van economische aard » (id., p. 20);

dat deze van het gemeen recht afwijkende reglementering voor haar toepassing essentieel vereist, dat het zou gaan om de verpachting — met of zonder gebouwen — van « landbouwgronden » in de klassieke betekenis des woords, d. z. gronden, die in huur gegeven werden met de naderhand werkdadig gerealiseerde bedoeling natuurlijke of nijverheidsvruchten op te brengen;

dat aldus vereist is, dat de pachter de in de pacht begrepen gronden aanwendt voor periodieke wederkerende bodemopbrengst (« quod ex re nasci et renasci solet ») of voor de opbrengst van vruchten, die mede door zijn eigen menselijke activiteit beïnvloed worden, zoals bloembollenvelden en in vaste grond gewortelde bomen in boomkwekerijen en dgl. (A. de Clerck-M. Sevens, Landpacht, in A.P.R., p. 22-24);

dat van een reële pachtovereenkomst en dus van de toepassing der hoger vermelde wetgeving geen sprake meer kan zijn, zo de voornoemde maastaven ontbreken, waardoor een verhuring een kennelijke pacht-overeenkomst wordt en nl. wanneer het in huur gegeven goed in hoofdzaak voor industriële of commerciële doeleinden aangewend wordt, zoals het vetweiden, de uitbating van serres met industriële mechanismen, zoals verwarmingsinstallaties en dgl.;

dat de beide gedingvoerende partijen omtrent het vorenstaande geen ophelderingen hebben verstrekt, terwijl de aanlegger meteen verzuimt de in 1939 geldende pachtcondities te doen kennen of te beramen en hij bovendien nalaat het geperequiteerd kadastraal inkomen van het litigieuze weideland te doen kennen, zodat momenteel alle inlichtingen, vereist voor een gemotiveerde gedingsbeslechting, helemaal ontbreken;

Om deze redenen :

Wij, plaatsvervangend vrederechter, rechtdoende te-

gensprekelijk en alle andere en tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende en beslissende in laatste aanleg bij gemis aan schatting van het geding :

Zeggen voor recht, dat er aanleiding bestaat tot heropening der debatten en verzenden de zaak te dien einde naar onze terechtzitting van dinsdag, 27 juni e.k., te 14.30 uur en zeggen, dat deze uitspraak, gedaan op de bij de inberaadstelling aangekondigde terechtzitting, als betekening zal gelden;

Behouden de kosten voor;

Verklaren ons vonnis uitvoerbaar trots alle verhaal en zonder borgstelling.

## BIBLIOGRAPHIE

### Nederland

- Eysinga W. J. M. van*, Essai d'une esquisse de la structure juridique du monde actuel. Amsterdam, Noord-Hollandsche U.M.
- Fockema Andreae S. J.*, Het watergerecht van Valencia. Amsterdam, Noord-Hollandsche U.M.
- Hommel Hendrik Jan*, Een nieuwe herleving van het natuurrecht. Proefschrift Vrije Universiteit Amsterdam. Zwolle W. E. J. Tjeenk Willink.
- Kok Th. C. L.*, Levensverzekering als bezit. Waarom ? Wat ? Hoe ? 2e dr. Zeist. Nederlands Instituut voor Bedrijfspædagogïe.
- Litjens H. P. M.*, Onmaatschappelijkheid. Theorie en therapie. Assen, Van Gorcum & Comp.
- Peereboom N.*, Huur en verhuur. Een beknopte uiteenzetting van de bepalingen van de huurwet. Amsterdam, FED.
- Rijperda Wierdsma J. V.*, Dualisme in ons staatsbestel. Rede. Assen, Van Gorcum & Comp.
- Schaper B. W.*, Politiek in de ban der geschiedenis. Nauw. rede. Assen, Van Gorcum & Comp.
- Scheltema H. J. en D. Holwerda*, Basilicorum libri LX. Groningen, J. B. Wolters, 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff.
- Schippers B. en J. L. van Hedel*, Aftrekposten bij de inkomsten- en vermogensbelasting. 12e dr. Leiden. Nederlandsche U.M.
- Tienen A. J. M. van*, De anders-maatschappelijken. Een sociologische benadering van het verschijnsel onmaatschappelijkheid ten dienste van het maatschappelijke werk. Assen, Van Gorcum & Comp.
- Volk J. M. M. de*, De evolutie van het wetsbegrip in de sociologie. Een historisch overzicht en wetenschapssociologische interpretatie. Assen, Van Gorcum & Comp.

### Frankrijk

- Batardon L.*, Traité pratique des sociétés commerciales. Dunod.
- Brugmans H.*, L'Europe prend le large. Libr. générale de Droit et de Jurisprudence.
- Burdeau G.*, Les Libertés publiques. Libr. générale de Droit et de Jurisprudence.
- Colin De Verdière G.*, Conjoncture et monnaie. Sirey.
- Cuche et Vincent*, Voies d'exécution et procédures de distribution. Dalloz.
- Esmein P.*, Droit civil français, T. II. Coll. Aubry et Rau. Libr. Techniques.
- Khater A.*, Le Régime juridique des fouilles et des antiquités en Egypte. Adrien-Maisonneuve.

- Marty G. et Raynaud P.*, Droit civil. T. I<sup>er</sup> avec mise à jour au 1 janvier 1961. Sirey.
- Olher P. D.*, La Responsabilité civile des père et mère. Libr. générale de Droit et de Jurisprudence.
- Pinet H.*, Ventes à crédit. Sirey.
- Rodière R.*, Droit des transports. Sirey.
- Romeu Poblet A.*, Le Régime juridique des étrangers en France, T. I, Préf. de M. Ducos-Ader. Coquemard.
- Van Wynendale I.*, Le Droit des sociétés anonymes dans les pays de la C.E.E. Sirey.
- Zurfluh A.*, Copropriété d'appartements. Sirey.

### Zwitserland

- Bertherin Eric*, La vente à versements préalables. Thèse droit Fribourg 1960. Fribourg, Barblan & Saladin.
- Brüstlein Rüdiger*, Strassenverkehrsrecht, 34 Aufl. Red. Basel, Komm. Helbing & Lichtenbahn, 1961.
- Delachaux Jean Louis*, Die Anknüpfung der Obligationen aus Delikt und Quasidelikt im internationalen Privatrecht. Diss. jur. Zürich 1960.
- Eickhoff Hansdieter*, Die rechtlichen Grundlagen des Lehrverhältnisses in Deutschland und der Schweiz. Diss. jur. Basel, 1960.
- Graner Paul*, Das Fälligkeitsaufschubs-, Stundungs-, Sanierungs-, Nachlass- und Konkursverfahren für Banken, 1939/1960. Zürich, Bahnhofplatz 4.
- Kamanda Alfred*, M. L. Study of the legal status of protectorates in public international law. Thèse sc. pol. Genève, 1961.
- Kolb Kurt*, Die Widersetzung gegen Behörden und Beamte nach eidg. und kant. Recht. Thun, 1960. Polizeiinspektorat, im Selbstverlag.
- Krnetz Georg*, Wesen, Inhaber und Übertragung der Kollektivmarke. Winterthur, Keller, 1961.
- Lévy Claudine*, Die kollisionsrechtliche Behandlung der Scheidung gemischter Ehen in der Schweiz im Lichte des Bürgerrechtsgesetzes von 1952 und unter besonderer Berücksichtigung des französischen Rechts. Diss. jur. Basel, 1960.
- Oehen Ferdinand*, Die Entwicklung der strafrechtlichen Schuldlehre in der schweizerischen Literatur seit 1890. Diss. jur. Freiburg/Schweiz, 1960.
- Plangg Urs*, Die Anfechtung von Generalversammlungsbeschlüssen einer Aktiengesellschaft durch die Verwaltung. Winterthur, Schellenberg, 1960.
- Schär Markus*, Die verfassungsmässigen Finanzkompetenzen der Staatsorgane im Kanton Bern. Winterthur, Keller, 1961.
- Schmid Franz*, Die Abonnentenversicherung nach schweizerischem Recht. Diss. jur. Basel, 1960.
- Schnitzer Adolf Friedrich*, Vergleichende Rechtslehre, 2. erw. und neubearb. Aufl. Basel, Verlag für Recht und Gesellschaft, 1961.
- Stauffacher Werner*, Schweizerisches Zivilgesetzbuch. Vom 10. Dezember 1907. Mit einschlägigen Nebengesetzen und Verordnungen. 11. überarb. Aufl. — Schweizerisches Obligationenrecht. Die Bundesgesetze über das Schweizerische Zivilgesetzbuch. 5. Teil, vom 30. März 1911, und über die Revision der Titel 24-33 des Obligationenrechts vom 18. Dezember 1936 und einige einschlägige Verordnungen. 14. rev. Aufl. mit Anmerkungen und Sachregister hrg. von W.S. Zürich, Orell Füssli, 1960.
- Streff Ullin*, Die Gemeindeorganisation mit Urnenabstimmung im Kanton Zürich. Diss. jur. Zürich, 1959.
- Tuor Bruno*, Die Bundeshilfe an die finanzschwachen Kantone im Sonderfall Graubündens. Ein Beitrag

- zur verfassungsrechtlichen Entwicklung des Finanzausgleichs im Bundesstaat. Winterthur, Keller, 1960.
- Wackernagel Wolfgang D.*, Zur Geschichte der Rezeption römischen Rechts an den geistlichen Gerichten Basels. Schlussbericht an das Comité der Schweiz. Arbeitsgemeinschaft für den «Neuen Savigny». Basel, Comité der Schweiz, Arbeitsgemeinschaft für den «Neuen Savigny», 1960.
- Zürcher Meret*, Die Behandlung jugendlicher Delinquenten im alten Zürich. Diss. jur. Zürich, 1960.
- Zweifel Fritz*, Zeitablauf als Untergangsrund öffentlich-rechtlicher Ansprüche. Basel, Helbing & Lichtenhahn, 1960.

### Engeland

- Adams G. V.*, Procedure, Penalties and Orders in Magistrates' Courts. Slaw & Sons.
- Clarke John Joseph*, Outlines of Central Government. Pitman.
- Devlin J. D.*, Police Charges. Police Review.
- Fraser W. K. & J. L. Stewart*, Handbook on Canadian Company Law. Stevens & Sons.
- Gibb A. D.*, A Preface to Scots Law. W. Green.
- Hardie G. M. & G. F. Hartford*, Commentary on the South African Immorality Act. Sweet & M.
- Henson R. D.*, Landmarks of Law. Hamilton.
- Kerr A. J.*, The Native Law of Succession in South Africa. Butterworth.
- Laskin B.*, Canadian Constitutional Law. Stevens & Sons.
- Mueller G. O. W.*, Essays in Criminal Science. Sweet & M.
- Shah K. N.*, The Bombay Public Trusts Act. Sweet & M.
- Sheard T.*, Canadian Forms of Wills. Carswell Co, Stevens & Sons.
- Stevan N.*, Life, Death and the Law. Eyre & S.
- Sturge L. F.*, Basic Rules of the Supreme Court. Butterworth.
- Thomas John Lewis*, Road Traffic Law. Police Review.
- Wilkinson G. S.*, Summary Matrimonial and Guardianship Orders. Solicitors' Law.

### Oostenrijk

- Donner Oskar*, Einführung in das bürgerliche Recht. Von Oskar Donner. - Gewerblicher Rechtsschutz. Von Robert Steyskal. 5. Aufl. Wien, Österr. Gewerbeverl. 1961.
- Graschopf Hans*, Die Notariatsgebühren und der Rechtsanwaltsstarif mit einer Zustellung ausserstreitiger Gebühren, 13. durchges. Aufl. Wien, Manz, 1961.
- Österreichische Hefte*, für die Praxis des internationalen und ausländischen Rechts. Kuratorium: Hans Graschopf (u.a.) Hrsg.: Hans Köhler, Wien, Kapri; Jg. 1, H. 2 ff: Kauf 1956-59.
- Sachers Erich*, Das moderne Arbeitsrecht. Wandlungen u. Fortschritte, 1959. Innsbruck 1959; Tyrolia.
- Schmid Franz*, Das Abkommen der Europäischen Kernenergieagentur über die Haftpflicht auf dem Gebiet der Kernenergie. Wien, Springer, 1961.
- Zingher Karl*, Das Mietengesetz samt den einschlägigen Bestimmungen, einschliesslich Zinssopgesetz, Wohnhaus - Wiederaufbaugesetz, Wohnungseigentumsgesetz. Mit ausführl. Erl. u. d. neuen Rechtssprechung. Karl Zingher, neubearb. Aufl. Wien, Manz, 1961.

## Duitsland

- Baumbach Adolf*, Handelsgesetzbuch mit Nebengesetzen ohne Seerecht. Fortgef. von Konrad Duden. 14. erneuerte Aufl. München u. Berlin, Beck, 1961.
- Berkenhoff Hans Albert*, Das Kommunalverfassungsrecht in Nordrhein-Westfalen. Köln-Braunfeld, R. Müller, 1960.
- Böhle-Stamschröder Aloys*, Konkursordnung. 6. neubearb. Aufl. München u. Berlin, Beck, 1961. Beck'sche Kurz-Kommentare.
- Boor Hans Otto de*, Zivilprozessrecht. Neubearb. von Günther, Erkel. Wiesbaden, Betriebswirtschaftl. Verl. Gabler, 1961.
- Bühler Ottmar*, Internationales Steuerrecht und internationales Privatrecht. Ein systemat. Versuch. Amsterdam-C. Herengracht 1961; Internationales Steuerelementationsbüro, 1960, 88 S. Publications of the International Bureau of Fiscal Documentation. Vol. 13.
- Frey Erich*, Ich beantrage Freispruch. Aus d. Erinnerungen d. Strafverteidigers. Bertelsmann Lesering, 1960.
- Fritzen Alexander*, Entschädigungsregelung beim Landentzug. Rechtsgrundlagen u. Bundesrichtlinien, Ansprüche d. Geschädigten, Methoden d. Entschädigungsermittlung, Berechnungsbeispiele, Arbeitsgrundlagen f. Sachverständige. Mit 1. Abb. u. 18 Tab. Stuttgart, Ulmer, 1961.
- Frowein Jochen*, Die selbständige Bundesaufsicht nach dem Grundgesetz. Bonn, Röhrscheid, 1961.
- Gass Ernst*, Ursache, Grund und Bedingung im Rechtsgeschehen. Ein Beitrag zum Kausalitätsproblem. Graz, Köln, Böhlau, 1960.
- Heller Theodor*, Logik und Axiologie der analogen Rechtsanwendung. Berlin, de Gruyter, 1961.
- Hentig Hans von*, Das Verbrechen I. Berlin, Göttingen, Heidelberg, Springer, 1961.
- Herner Ervin Paul*, Das Verfassungs- und Rechtssystem des internationalen Währungsfonds. Frankfurt a.M. Klostermann, 1960.
- Huber Hans, Gerhart Schurch u. Gottfried Wilhelm Locher*, Unser Recht auf Verteidigung. Zürich, Stuttgart, Flamberg Verl. 1960.
- Janssen Günter*, Der Anspruch auf Entschädigung bei Aufopferung und Enteignung. Kohlhammer, 1961.
- Klein Friedrich u. Peter Koerbel*, Die Zuständigkeiten des Bundes zur Gesetzgebung und hoheitlichen Verwaltung hinsichtlich der Bundeswasserstrassen. Stuttgart, Franckh 1960.
- Krause Günter*, Die Zuständigkeit zur Ordnung des Rundfunkwesens in der Bundesrepublik Deutschland. Flensburg, Gross, 1960.
- Molitor Erich u. Bernhard Volmer*, Jugendarbeitsschutzgesetz, Kommentar. München, Berlin, Beck, 1961.
- Molitor Erich*, Schuldrecht. Ein Studienbuch. München u. Berlin, Beck, 1961.
- Nipperday Hans Carl*, Arbeitsrecht. Sammlung d. wichtigsten in Gesamtdeutschland in d. Bundesrepublik, in ihren Ländern u. in Berlin geltenden arbeitsrechtl. Vorschriften. München u. Berlin, Beck, 1961.
- Norda Hermann*, Das Kommunalwahlrecht im Lande Niedersachsen, Aenderungs- u. Ergänzungsvorschriften. Hannover, Boorberg, 1960.
- Petters Walter*, Praktische Strafprozessfälle mit Lösungen. Ein induktives Lehrbuch d. Strafprozessrechts. 7. Vollkommen umgearb. u. verm. Aufl. Berlin, u. München, Schweitzer, 1961.
- Pünzel Leo Gustav*, Was man vom Arbeitsrecht wissen sollte. 2. erw. u. überarb. Aufl. mit d. neuen Jugendarbeitsschutzgesetz vom 9.8.60 sowie arbeitsrechtl. Fristen- u. Terminübersicht u. Mustern f. Klage u. Klageerwiderung. Kevelaer, Butzon & Bercker, 1960.
- Raffel Rainer*, Die Rechtsstellung der Vatikanstadt. Bonn, Bouvier, 1961.
- Reinicke Hans-Eckart*, Die Gemeinde und ihre Ordnung, 2. Aufl. Göttingen, Schwartz, 1960.
- Rietdorf Fritz u. Josef Schmidt*, Eheerfordernisse und Ehehindernisse, Darstellung d. geltenden Rechts. f. d. tägl. Arbeit d. Standesbeamten mit Musterbeispielen. Frankfurt a.M. München, Verl. f. Standesamtswesen, 1960.
- Ripfel Franz*, Grundbuchrecht Eine Darst. f. d. Praxis. Bühl-Baden. Verl. Konkordia, 1961.
- Schäfer Adolf*, Testament und Erbe, Prakt. Fragen d. Erbrechts u. d. Erbschaftsteuer. Bearb. von Günther Schmidt-Weyland. Berlin, Frankfurt/M. Titz, 1960.
- Schröder Jochen*, Die Anpassung von Kollisions- und Sachnormen. Berlin, de Gruyter, 1961.
- Stöger Fritz*, Versuch des untauglichen Täters, Zugleich e. Beitr. z. strafrechtl. Lehre v. Unrecht. Berlin, de Gruyter, 1961.
- Trusen Winfried*, Spätmittelalterliche Jurisprudenz und Wirtschaftsethik. Dargest. an Wiener Gutachten d. 14. Jahrh. Wiesbaden, Steiner, 1961.
- Wallis Hugo v.*, Das Rechtsmittel im Steuerrecht. Eine Darstellung d. Rechtsmittel gegen Steuerbescheide u. Verfügungen d. Finanzamts u. ihre Durchführung mit ausführl. Musterbegründungen. Ludwigshafen a. Rh. Kiehl, 1960.
- Welzel Hans*, Das neue Bild des Strafrechtssystems. Eine Einführung in d. finale Handlungslehre. 4. erw. Aufl. Göttingen, Schwartz, 1961.
- Wenzel Alfred u. Albert Klas*, Bundeswehrverwaltung, Sammlung von Bestimmungen f. d. Verwaltung d. Bundeswehr. Unter Mitarb. von Karl Klink. Frankfurt a.M. Verl. f. Wehrwesen Bernard & Graefe, 1960.
- Widhofer Wolfgang*, Die Eingliederung des Saarlandes in die Bundesrepublik Deutschland. Bonn, Bouvier, 1960.
- Willers Bernhard*, Die Rechtsnatur der Stromverteilungsanlagen. Stuttgart, Kohlhammer, 1960.

## BALIELEVEN

La Conférence du Jeune Barreau de Charleroi  
en haar revue te Antwerpen.

Langs de hautaine roze flamingo's haastten wij ons naar het paviljoen van de Antwerpse dierentuin, waar de Conférence du Jeune Barreau de Charleroi ons op 14 mei j.l. zou vergasten op haar beroemde revue.

Wij hebben er zeer van genoten. Magistratuur en advokatuur werden door deze jonge mensen, die samen wellicht geen honderdvijftig jaar tellen, met verve en geest en zonder groffheid onder de loupe genomen. Iemand fluisterde me toe: « Is Parijs waard » en ik dacht « de teksten zijn te goed voor Parijs ».

Het ene liedje volgde het andere op: een lach en een traan. Neen, ik schaam me niet voor mijn ontroering toen Mr. Riche, een dichter en acteur van bijzonder fijnzinnige aard, zong over « Le rodeur d'audience »,

«Le patron de ma jeunesse» en «le Temps du Tableau».

De lach was niet van de lucht. Het publiek was opgetogen, het applaus zonder einde.

Toen wij naar huis wandelden, na een laatste groet aan de rusteloze, roze flamingo's, overviel mij, hoe vreemd het ook moge klinken, een vage melancholie en ik vormde de wens, dat het volgend jaar (want zij komen terug) Mr. Riche een liedje zou ten gehore brengen, waarin hij met liefde en zonder pathos de schoonheid en de noblesse zou bezingen van het beroep, dat hij zelf koos, buiten alles om, buiten «le carosse», buiten de «Compagnie d'assurance». Het zal een liedje worden, dat een glans brengt in de ogen der oudere confraters en de «cafard» der jongeren voor drie minuten op de vlucht jaagt.

L.P.d.C.M.

## TAALKUNDIGE KRONIEK

### MARGINALIA (R.W. 3-4-1960)

1. «In welke mate de... pachtoverdrachten de bepalingen van artikel 1717 van het B.W. al dan niet *geschonden* hebben.

— «In welke mate... al dan niet». Deze combinatie heeft niet veel zin. Zonder «al dan niet» gaat het wel, maar het samengaan van «in welke mate» dat een positieve inhoud heeft, en de negatie «niet» is onmogelijk. Het komt erop neer dat men vraagt in welke mate iets niet gebeurd is...

— In gerechtelijke teksten wordt gehandeld alsof er voor het Franse woord «violer» slechts één vertaling bestond, namelijk «schenden» of soms ook «verkrachten».

Deze woorden met hun concrete betekenis, kunnen niet overdrachtelijk toegepast worden op «de wet» of «een koninklijk besluit».

Daarvoor geeft Grootaers op blz. 546 van de 9e uitgave: «violer»: v.tr. (een heiligdom) schenden; (een meisje) verkrachten, schofferen; (de wet) overtreden.

In ons S.W.B. hebben wij de «overtreding», aldus genoemd omdat deze daad er uitsluitend in bestaat de wet te overtreden. De man die een rood licht negeert, de dader van een wanbedrijf en de moordenaar, overtreden allen de wet, doch voor de eerste blijft het daarbij.

Het is niet omdat deze term in het S.W.B. een technische betekenis heeft gekregen, dat het werkwoord «overtreden» zijn algemene betekenis zou verliezen.

Nu een groot aantal magistraten en advocaten Nederlands begint te kennen, kan men zich stilaan van de (weliswaar niet steeds nutteloze) dwang van de wetstaal ontdoen en de woorden die, buiten hun technische betekenis ook een algemeen gebruik hebben dat met de eerste niet in strijd is, in dit laatste aanwenden, zonder te moeten vrezen dat de Nederlandsonkundige lezer dadelijk aan een niet ter zake dienend artikel van de wet gaat denken.

2. «...Dat de grond van niet ontvankelijkheid dienvolgens niet kan *ingewilligd* worden...»

Men kan een «verzoek» en dgl. inwilligen, maar geen grond. Hier is geen samenhang.

Wat hier wel bedoeld werd is dat men de stelling,

gesteund op gezegde «grond» niet kan bijtreden of eventueel beamen en dus de eis niet kan inwilligen. Hier ware het best geweest, in tegenstelling met de meeste gevallen, een woordje meer te schrijven. De oorzaak zal wel weer vertaling uit het Frans zijn.

3. «... met dien verstande dat, wat betreft de ramp te N... de schok ondergaan *tijdens* de eerste ontsporing, de wiggen met een *bijvoeglijke* zwakheid *behepte* welke echter geen *determinerende causale invloed* op de tweede ontsporing heeft kunnen uitoefenen.»

— Om te beginnen is hier de tegenstelling tussen het woord «schok», dat laat denken aan een plotse en kortstondige gebeurtenis en «tijdens» dat laat denken aan een eerder lange tijd, terwijl «ontsporing» toch in deze zin, weer de gedachte aan een korte en plotse gebeurtenis doet opkomen.

Beter ware hier geweest «bij de ontsporing».

— «behepte» lijkt de o.v.t. van het werkwoord «beheppen» dat slechts in de fantasie van de schrijver bestaat. Al wat Nederlands klinkt is geen Nederlands.

«behept» is namelijk een bijvoeglijk naamwoord dat alleen praedicatief wordt gebruikt en dat betekent (v. Dale) «lijdende aan een zedelijk gebrek, niet vrij, niet los daarvan».

Afgezien van het niet eens bestaan van de werkwoordsvorm, past de betekenis van «behept» allerminst bij het voorwerp van de zin.

Het Nederlands taalgevoel wordt door dergelijke aanslagen geschokt.

— Wat is nu een «bijvoeglijke zwakheid». Staat het in tegenstelling tot een «zelfstandige zwakheid»? Of moet het in tegenstelling staan tot «oorspronkelijke zwakheid» in welk geval het een «bijkomende zwakheid» zou kunnen genoemd worden.

— De geleerde uitdrukking «determinerende causale invloed» geeft het geheel weliswaar een «achtbaar» tintje maar is minder gepast als wij aannemen dat de be- of veroordeelde zonder veel moeite de betekenis van het vonnis of arrest moet kunnen vatten.

Een causale invloed is de invloed van een oorzaak, dus bestaat in het veroorzaken.

Een determinerende causale invloed is een veroorzakende invloed, maar niet zonder meer want het begrip wordt beperkt door «determinerende» en er is reeds gezegd dat iets anders de oorzaak van de twee ontsporingen was, dus was het niet nodig nog eens te zeggen dat de «zwakheid» dit niet was. Er wordt dus over die «zwakheid» iets anders gezegd, nl. dat ze geen determinerende (causale) invloed had, bv. dat ze de ontsporing niet erger maakte dan ze door de slechte stuwing al zou geweest zijn.

Daar nu het woord «invloed» reeds een idee van «veroorzaken» inhoudt en de echte «causa» reeds genoemd is, zou het beter zijn dit verwarring stichtend woord «causaal» weg te laten en alleen te laten staan «determinerende» of eenvoudig, «bepalende», of zelfs «invloed» zonder meer.

Zo had men dus vereenvoudigd gekregen:

- 1) de gedachte dat de stuwing slecht was en de twee ontsporingen veroorzaakte,
- 2) dat er wel een zwakheid was tengevolge van de schok der eerste ontsporing,
- 3) maar dat deze zwakheid de tweede ontsporing niet (bepalend) beïnvloed had.

Iets in deze aard dus:

... dubbele ontsporing; de zwakheid der wiggen, ver-



oorzaakt door de schok van de eerste ontsporing, kan geen (bepalende) invloed op de tweede ontsporing hebben uitgeoefend.

4. «... aangezien de ongevallen zeer kort na het vertrek uit A... gebeurden, na het *afleggen van een baan tegen de moeilijkheden dewelke* het vastmaken der koopwaar in alle geval moest bestand zijn.

— men kan een afstand afleggen, doch niet een «baan» (waarschijnlijk werd hier het woord «traject» misvertaald).

— «dewelke» zou hier in elk geval «derwelke» moeten zijn; maar dan blijkt de hele zin toch nog erg gewrongen.

Zou het volgende niet beter klinken: «Aangezien de ongevallen inderdaad gebeurden na het afleggen van een korte afstand vanuit A..., op een baan waarvan de moeilijkheden in elk geval door de vasthechting van de koopwaar moesten verdragen worden».

5. «... en hem naderhand het ontwerp van deskundig protocol *overmiek*; ...»

«miek» als o.v.t. van maken, is zodanig in onbruik geraakt dat het potsierlijk gaat aandoen; «à éviter»!

6. «... de aard en de *zwaarwichtigheid* van de beoordeelde gebreken».

«zwaarwichtig» betekent nu «als van hoog gewicht opgevat of voorgesteld zonder het te behoeven zijn» etc. «een zwaarwichtig betoog, zwaarwichtige beschouwingen» (Van Dale).

Hier had moeten staan «belangrijkheid» b.v. of «omvang».

7. «... de onvoorzienbare hindernis *te ontkomen*».

Als de onvoorzienbare hindernis b.v. een kwade hond is, zou men deze door de vlucht kunnen ontkomen.

Als het alleen iets, niet agressiefs, is dat men op zijn weg vindt, dan kan men het, door deze weg wat te verleggen «ontwijken», of door gepast optreden «overwinnen».

Als men spreekt van «ontkomen» dan denkt men daarbij noodzakelijk aan een «achtervolging» door deze «hindernis»!

8. «... Overwegende dat verweerder hieromtrent des te meer in dwaling moest verkeren, *dat* dergelijk rondschrjven door vele andere maatschappijen aan hun verzeerden was toegestuurd *geworden*.

— «(des) te meer... daar...» is de uitdrukking. Het Franse woordje «que» mag in deze constructie niet door «dat» vertaald worden.

— «geworden» wordt in de v.t.t. en de v.v.t. van de lijdende vorm weggelaten; dus geen letterlijk vertalen uit het Frans.

9. «... rechtdoende ten gronde».

Nu en dan verkiest men nog eens deze schilderachtige uitdrukking in plaats van te spreken over «de feiten», «de grond van de zaak», zoals nu bijna algemeen wordt gedaan.

10. «... Overwegende dat *waar* de aannemers van wegeniswerken, zowel *publieke als private*, die *bekennen* als dusdanig onder toepassing te vallen van het K.B. *genieten van* de resultaten van de opzoekingen en de studies gedaan door het toedoen van het Centrum, *en gehouden zijn* de bijdragen te betalen aan het Opzoekingscentrum voor Wegenbouw, zon-

der onderscheid *van hun* openbaar of privé karakter; ...»

— «waar», dat uitsluitend plaats betreft, wordt dikwijls gebruikt in gevallen waar een oorzaak of een grond wordt ingeleid. Dan is het woordje «daar» vereist.

— «vallen onder toepassing van...» geen lidwoord.

— «genieten van» is hier wel verkeerd gebruikt met zijn inhoud van «plezier, genot hebben van» — Beter ware «voordeel hebben van» van...

— «door toedoen van» is de uitdrukking, maar de opzoekingen en studies worden toch wel door het Opzoekingscentrum zelf verricht en niet «door zijn toedoen»?

— «gehouden» is men «tot» iets. Als dit «iets» door te + infinitief wordt voorgesteld, wordt «tot» een voornaamwoordelijk bijwoord «ertoe», dus: «ertoe gehouden... gemachtigd... gedwongen... zijn te...».

Het is fout deze voornw. bw. te vergeten.

— «hun openbaar of privé karakter...» - wat «hun» betekent weten wij in deze lange zin niet meer. Slaat het op bijdragen, opzoekingen en studies, resultaten, wegeniswerken of aannemers? Ook van het eerste «publieke» - «private» weten wij niet of het aannemers of wegeniswerken betreft.

En dat alles doordat men kost wat kost blijft vasthouden aan het «overwegende dat» ...!

Een werkelijk heldere taal zal men pas krijgen als men de «verhalende» stijl wil aanwenden.

Zelfs als men van het «overwegende» niet loskan, zou het als volgt ook beter gaan:

Overwegende nog wat volgt: De aannemers van publieke of private wegeniswerken zonder onderscheid, die erkennen als zodanig onder toepassing te vallen van het K.B., hebben voordeel bij de opzoekingen en studies van het Opsporingscentrum voor de Wegenbouw en zijn er dus toe gehouden er de bijdragen aan te betalen.

— het is ook «erkennen» en niet «bekennen» als voor een misdrijf.

11. De vergoeding voor moeder aan de haard waarop hij recht *zou gehad hebben*, moest hij *hebben mogen blijven werken*.

— 8 werkwoorden op 9 woorden lijkt nogal veel. In dergelijke gevallen zal men de zin anders wenden, b.v., ... waarop hij recht had, zo hij aan het werk was mogen blijven.

\* \* \*

#### Over de vertaling van wetten.

Een goed voorbeeld van de slordigheid waarmede de Franse wetteksten in het Nederlands worden overgebracht, biedt ons de wet van 6 januari 1961 op het schuldig verzuim (Stbl. van 14-1-1961).

a) In art. 1, leest men in art. 422bis, al. 1 (Franse tekst):

«... celui qui s'abstient de venir en aide ou de procurer une aide à une personne...»

dit wordt dan in de Nederlandse tekst:

«... hij die verzuimt hulp te bieden of te verschaffen...»

Het is niet voldoende het woordenboek te nemen en het eerste het beste woord op te tekenen. In de Nederlandse tekst staat nu tweemaal hetzelfde: «hulp bieden of verschaffen»; in de Franse tekst gaat het om twee verschillende zaken hetwelk, al kan men bezwaar maken tegen de keuze van «procurer», reeds



blijkt uit het gebruik van «une» bij «aide» (het gaat hier om het bezorgen van hulp vanwege een derde).

In het Nederlands had men kunnen schrijven :

«... hij die verzuimt zelf hulp te bieden of een hulp te bezorgen...» (= zelf helpen of er voor zorgen dat iemand helpt).

b) in al. 2 van hetzelfde artikel staat :

«... les circonstances dans lesquelles il a été invité à *intervenir* » wat vertaald wordt door :

« = omstandigheden waarin hij werd verzocht hulp te *verlenen*... »

Dat «*intervenir*» niet letterlijk vertaald wordt is geen bezwaar, integendeel, met letterlijke vertalingen doet men het meeste kwaad — maar ze zijn het gemakkelijkst...

Tegen «*verlenen*» zijn wel bezwaren.

a) het heeft teveel de gevoelswaarde van «als hogere aan een mindere schenken...» (De Koning verleent genade);

b) het dekt «hulp bieden of verschaffen» in de betekenis waarin verschaffen bedoeld is, niet geheel, wat «*intervenir*» wel doet;

c) het is een ander woord voor (zo bedoelt men het toch) hetzelfde begrip en in de wet zijn synoniemen, zo die dan al bestaan, uit den boze.

Wat had men kunnen schrijven? Hetzelfde als in de eerste alinea; «... werd verzocht hulp te bieden of te verschaffen...».

(Uit het gebruik van «*verlenen*» als vervangingswoord voor «bieden of verschaffen», zou men kunnen afleiden dat de vertaler de tekst niet verstaan heeft en «bieden en verschaffen» voor synoniemen gehouden heeft, wat ze, blijkens de Franse tekst, niet zijn.)

c) Art. 2 geeft *art. 422ter*. Hier vinden wij de Franse tekst :

«... sera puni... celui qui, le pouvant sans danger sérieux pour lui-même ou pour autrui, refuse ou néglige de porter à une personne en péril le secours dont il est *légalement requis*; celui que le pouvant, refuse ou néglige de faire les travaux, le service, ou de prêter le secours dont il a été *requis*... »

In het Nederlands weergegeven als :

«... wordt gestraft degene die, zonder ernstig gevaar voor zichzelf of voor anderen, de hulp waartoe hij wordt *opgevorderd* kan bieden aan iemand die in gevaar verkeert of weigert of malaat het te doen; degene die, daartoe in staat zijnde, weigert of verzuimt het werk of de dienst te doen of de hulp te verlenen waartoe hij *wettelijk wordt opgevorderd*... »

«Opgevorderd» en «wettelijk... opgevorderd» nemen hier de plaats in van «aangezocht» van het ingetrokken artikel 556, 5° S.W.B.

Dat «*légalement requis*» wordt vertaald door «opgevorderd» en «*requis*» door «wettelijk opgevorderd» is slechts aan slordigheid te wijten.

Het geheel geeft ons de indruk (en dit is ook het geval voor de Franse tekst) dat men met het gebruik en de weglating van «*légalement*» (wettelijk) iets voor heeft gehad; dit is dan in de twee teksten verschillend uitgevallen, wat de zaak nog onduidelijker maakt.

Wat de vertaling «*requis*» door «opgevorderd» betreft zijn er bezwaren. Eigenlijk past «opvorderen» of «vorderen» niet als het lijdend voorwerp een persoon is. Daarom ware het beter geweest als er gestaan had «die wettelijk van hem wordt gevorderd».

Erger is het als men ook de onschuldigen straft !

Wordt namelijk gestraft «degene die... de hulp... kan bieden... of weigert...». Door het woordje «of» worden dus de mogelijkheid hulp te bieden en de weigering dit te doen even strafbaar.

Weinigen zullen nog vrij uit gaan !

Laten wij hopen voor de opstellers van de Nederlandse tekst dat het zetduiveltje van het Staatsblad zijn woordje meegesproken heeft !

De vorm van deze zeer korte wet doet allerlei twijfels rijzen aangaande de zorg waarmee er vertaald en opgesteld wordt en het belang dat men hecht aan de Nederlandse tekst van onze wetten tegenover de Franse.

Quo usque tandem... ?

J. Leliard.

## MEDEDELINGEN

Algemene Practische Rechtsverzameling v.z.w.

Lievekaai 18, Gent.

Prijs A. Vleurinck.

Art. — Door de V.Z.W. Algemene Practische Rechtsverzameling wordt een prijs van F 30.000 uitgeschreven, geschonken door de heer A. Vleurinck, Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Gent.

Art. 2. — De prijs zal toegekend worden aan de auteur van de beste verhandeling die in de A.P.R. gepubliceerd werd sedert 1 juni 1959 of voorgelegd aan de redactie uiterlijk op 31 oktober 1961.

Art. 3. — Zullen alleen als mededingers in aanmerking komen, auteurs die aan de Universiteit sedert niet langer dan tien jaar hun einddiploma verworven hebben.

Art. 4. — De laureaat wordt aangewezen door een jury, samengesteld door de Beheerraad van de Algemene Practische Rechtsverzameling, op advies van de redactieraad.

Art. 5. — De jury heeft het recht de prijs niet toe te kennen of te splitsen b.v. wanneer twee of meer kandidaten een evenwaardig werk voorleggen.

Bij het beoordelen van de verhandelingen wordt rekening gehouden met de praktische en wetenschappelijke waarde van de inhoud, evenals met de vorm, overeenkomstig de richtlijnen die aan de medewerkers van de A.P.R. gegeven worden.

Art. 6. — De beslissing van de jury zal bekendgemaakt worden vóór 31 december 1961. De uitslag zal plechtig afgekondigd worden en de prijs aan de laureaat uitgereikt, bij een academische zitting, te houden in het Rechtsgebouw te Gent.

Namens de Vereniging,

Prof. Mr. Jan Ronse

Raadsheer F. Van Parijs.

## TIJDSCHRIFTEN

**Arresten en Adviezen van de Raad van State :** jrg. 1960 - nr. 12 :

Rechtspraak.

**Nederlands Juristenblad :** jrg. 1961 - nr. 20 :

H. L. Bakels, Enige kanttekeningen bij het advies van de vier hoogleraren inzake wettelijke regeling van de werkstaking. — P. v. D. Woude, Kinderrecht en Echtscheidingsrecht. — E. J. W. Kuyl, Niet « Dubbel salaris of voordelen van onjuist handelen », maar : « Nietig of vernietigbaar ». — K. L. Schmitz, Een herdruk van het « Verdrag van Rome tot bescherming van de mens en de fundamentele vrijheden » onmisbaar. — H. F. W. Luijckinck, Engelsman kapitein op een Nederlands zeejacht. — W. Dommering, De vrije zaterdag.

**Advocatenblad :** jrg. 1961 - nr. 5 :

G. De Grooth, Shakespeare als jurist (slot). — L. J. De Haan, Advocatuur in het oude Rome. — J. R. Voûte, International Bar Association Edinburgh 1962. — A. Mout, De advocatuur (bespreking van het gelijknamige boek van Mr. E. Emmering).

**Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie :** jrg. 1961 - nr. 4677 :

P. W. van Doorne, Over de redactie van arbitrale clausules (I). — G. Nijk, De continuatie gecontinueerd?

**Sociaal Economische Wetgeving :** jrg. 1961 - nr. 3 :

G. M. Gruen, Nieuwe wettelijke regeling der Kamers van Koophandel. — J. Groenendaal, P.B.O.-kroniek. — I. Samkalden, Aantekeningen bij de ontwerpkaartverordening van de Europese Commissie, II. De geregelde onderwerpen (2). — H. H. Maas, Wetgevingskroniek.

**Bestuurswetenschappen :** jrg. 1961 - nr. 3 :

W. F. Prins, Rechtsongelijkheid en willekeur (I). — T. Koopmans, Iets over Britse wetgevingstechniek.

**Journal des Tribunaux :** jrg. 1961 - nr. 4321 :

R. Houin, Problèmes posés par la faillite dans le Marché commun.

**Jurisprudence du Port d'Anvers :** jrg. 1961 - nr. 3 & 4 :

Abordage. — Affrètement fluvial. — Affrètement maritime. — Arbitrage. — Assurances. — Navires et bateaux. — Prescription. — Procédure. — Successions. — Etude doctrinale. — Bibliographie.

**Revue Pratique du Notariat Belge :** jrg. 1961 - nr. 2458 :

R. Bourseau et P. Watelet, Le partage judiciaire. — La commission du notaire en justice (II). — H. Du Faux, Sociétés commerciales. — Le remboursement du capital en droit fiscal.

**Recueil Dalloz :** jrg. 1961 - nr. 19 :

R. Gassin, Lois spéciales et droit commun.

**Public Law :** jrg. 1961 - nr. 1 :

G. Marshall, Parliament and the Prerogative of Mercy. — G. Sawyer, Federalism in West Germany. — J. T. Craig, The Reluctant Executive.

**Archiv Für Rechts- und Sozialphilosophie-Arsp. :** jrg. 1961 - nr. 1-2 :

G. Funke, Ethos : Gewohnheit, Sitte, Sittlichkeit. — Peter J. Fliess, Alliance and Empire in a Bipolar World, Athenian Imperialism during the Peloponnesian War. — Petrus J. Idenburg, Afrikanischer Nationalismus und Panafrikanismus. — Peter Ch. Ludz, Dialektik und Ideologie in der Philosophie Hegels. Ein Beitrag zur Phänomenologie des Ideologischen. — Erhard C. Denninger, Bemerkungen zum Verhältnis der Begriffe « Rechtsstaat » und « Staatsräson ». — S. Cotta, Droit et Justice dans le De Libero Arbitrio de St. Augustin. — Ch. Chehata, Le Concept de Contrat chez Saint Thomas d'Aquin et dans la Pensée Juridique Musulmane. — F. Neubauer, Die Bedeutung der Praxis in den Schriften von Marx und Engels. — E. Willems, Neuere Beiträge zur ethnologischen Rechtsforschung. — G. Del Vecchio, Überblick über die verschiedenen Richtungen der Rechtsphilosophie in neuerer Zeit. — J. J. M. van der Ven, Rechtsphilosophie in den Niederlanden heute. Erster Teil : Die Jahre 1890-1940. — Wilhelm R. Beyer, Aktuelle juristische Hegeliana.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"